

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

23 juni 2017

HOORZITTING

over het vraagstuk van asbest

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE SOCIALE ZAKEN EN DE COMMISSIE
VOOR DE VOLKSGEZONDHEID, HET LEEFMILIEU EN
DE MAATSCHAPPELIJKE HERNIEUWING
UITGEBRACHT DOOR
DE DAMES **Muriel GERKENS** EN
Sybille DE COSTER-BAUCHAU

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzettingen	3
A. Mevrouw Marie-Anne Mengeot en de heer Marc Molitor (Belgische Vereniging van asbestslachtoffers, Abeva)	3
B. De heren Vivian Lescot en Willy Ray (<i>Collectif amiante et produits dangereux</i> , CAPD).	8
II. Gedachtewisseling	11
A. Vragen en opmerkingen van de leden	11
B. Antwoorden van de genodigden	20
III. Slotopmerkingen	26

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

23 juin 2017

AUDITION

sur la question de l'amiante

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES SOCIALES ET DE LA COMMISSION DE
LA SANTÉ PUBLIQUE, DE L'ENVIRONNEMENT ET
DU RENOUVEAU DE LA SOCIÉTÉ
PAR
MMES **Murielle GERKENS** ET
Sybille DE COSTER-BAUCHAU

SOMMAIRE

Pages

I. Exposés introductifs	3
A. Mme Marie-Anne Mengeot et M. Marc Molitor (Association belge des victimes de l'amiante, Abeva)	3
B. MM. Vivian Lescot en Willy Ray (<i>Collectif amiante et produits dangereux</i> , CAPD).	8
II. Échange de vues	11
A. Questions et observations des membres	11
B. Réponses des orateurs	20
III. Observations finales	26

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Vincent Van Quickenborne

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA Daphné Dumery, Wouter Raskin, Jan Spooren, Wim Van der Donckt
PS Frédéric Daerden, Jean-Marc Delizée, Eric Massin
MR Sybille de Coster-Bauchau, David Clarinval, Stéphanie Thoron
CD&V Nahima Lanjri, Stefaan Vercamer
Open Vld Egbert Lachaert, Vincent Van Quickenborne
sp.a Meryame Kitir
Ecolo-Groen Evita Willaert
cdH Catherine Fonck

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Peter De Roover, Rita Gantois, Werner Janssen, Goedele Uyttersprot, Valerie Van Peel
Emir Kir, Laurette Onkelinx, Daniel Senesael, Fabienne Winckel
Olivier Chastel, Gilles Foret, Richard Miller, Damien Thiéry
Sonja Becq, Franky Demon, Jef Van den Bergh
Dirk Janssens, Sabien Lahaye-Battheu, Ine Somers
Karin Jiroflée, Karin Temmerman
Anne Dedry, Georges Gilkinet
Michel de Lamotte, Isabelle Poncelet

C. — Niet-stemgerechtigde leden / Membres sans voix délibérative:

PTB-GOI! Raoul Hedebouw
DéFI Véronique Caprasse
PP Aldo Carcaci

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Muriel Gerkens

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA Renate Hufkens, Yoleen Van Camp, Valerie Van Peel, Jan Vercammen
PS André Frédéric, Alain Mathot, Daniel Senesael
MR Luc Gustin, Benoît Piedboeuf, Damien Thiéry
CD&V Nathalie Muylle, Els Van Hoof
Open Vld Dirk Janssens, Ine Somers
sp.a Karin Jiroflée
Ecolo-Groen Muriel Gerkens
cdH Catherine Fonck

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

An Capoen, Werner Janssen, Koen Metsu, Sarah Smeyers, Bert Wollants
Nawal Ben Hamou, Frédéric Daerden, Eric Massin, Fabienne Winckel
Sybille de Coster-Bauchau, Caroline Cassart-Mailleux, Olivier Chastel, Stéphanie Thoron
Franky Demon, Nahima Lanjri, Vincent Van Peteghem
Katja Gabriëls, Nele Lijnen, Annemie Turtelboom
Monica De Coninck, Maya Detiège
Anne Dedry, Evita Willaert
Michel de Lamotte, Benoît Lutgen

C. — Niet-stemgerechtigd lid / Membre sans voix délibérative:

DéFI Véronique Caprasse

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Beknopt Verslag	CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Plenum	PLEN:	Séance plénière
COM:	Commissievergadering	COM:	Réunion de commission
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers		Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	
Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.dekamer.be e-mail: publicaties@dekamer.be		Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.lachambre.be courriel: publications@lachambre.be	
De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier		Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC	

DAMES EN HEREN,

Uw commissies hebben deze hoorzitting georganiseerd op 3 mei 2017.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

A. Mevrouw Marie-Anne Mengeot en de heer Marc Molitor (Belgische Vereniging van asbestslachtoffers, Abeva)

De heer Marc Molitor (Belgische vereniging van asbestslachtoffers Abeva) drukt de verrassing en teleurstelling van Abeva uit bij het onderzoek van het wetsontwerp van de regering tot wijziging van de financieringsmodaliteiten van het Asbestfonds, onder meer over de kwestie van het gebruik van overschotten uit het verleden om behoeften te dekken die momenteel niet gedekt zijn. Na contacten met het kabinet van de minister is gebleken dat het wegens begrotingsregels niet mogelijk was om deze overschotten te gebruiken. De Abeva begrijpt dat ontvangsten en uitgaven in evenwicht moeten zijn, maar had graag gewild dat men begon met een beoordeling van de uitgaven die vandaag niet gedekt zijn om het financieringssysteem te bepalen.

De heer Molitor dankt het Parlement voor de uitnodiging, aangezien hij het belangrijk acht deze besprekingen samen te voeren.

Hij benadrukt dat bij de prioriteiten van Abeva eerst de behoefte komt om de lijst van de door het Asbestfonds vergoede ziekten uit te breiden en geeft in dit verband het woord aan mevrouw Mengeot.

Mevrouw Marie-Ange Mengeot (Abeva) dringt aan op de noodzaak om longkanker op de lijst van de door het AFA vergoede ziekten te laten voorkomen, ook al zouden andere vormen van kanker dit ook verdienen. Deze kanker is de eerste die in 1935 werd erkend als gerelateerd aan asbest. In 1955 toonde een onderzoek dat werd uitgevoerd in het Verenigd Koninkrijk aan dat hij tien keer vaker voorkwam bij asbestarbeiders dan in de rest van de bevolking. In 1960 werd een andere asbest gerelateerde kanker ontdekt: mesotheliom of longvlieskanker. Volgens wetenschappelijke publicaties is het aantal asbest gerelateerde gevallen van longkanker ten minste gelijk aan dat van gevallen van mesotheliom.

Ze verwijst naar een rapport van 2012 waaruit bleek dat 14,5 % van de gevallen van longkanker een beroepsmatige oorsprong hebben en 6 % zou worden veroorzaakt door asbest. In Duitsland worden jaarlijks 800 gevallen van asbest gerelateerde longkanker vergoed en 950 gevallen van mesotheliom; in Frankrijk

MESDAMES, MESSIEURS,

Vos commissions ont organisé cette audition le 3 mai 2017.

I. — EXPOSÉS INTRODUCTIFS

A. Mme Marie-Anne Mengeot et M. Marc Molitor (Association belge des victimes de l'amiante, Abeva)

M. Marc Molitor (Association Belge de Victimes de l'Amiante Abeva) exprime la surprise et la déception d'Abeva suite à l'examen du projet de loi du gouvernement modifiant les modalités de financement du Fonds amiante, notamment quant à la question de l'utilisation des excédents du passé pour couvrir des besoins actuellement non couverts. Après contacts avec le cabinet du ministre, il est apparu qu'il n'était pas possible, du fait de règles budgétaires, d'utiliser ces excédents. L'Abeva comprend qu'on doive équilibrer recettes et dépenses mais aurait aimé qu'on commence par une évaluation des dépenses à ce jour non couvertes pour déterminer le système de financement.

M. Molitor remercie le Parlement pour son invitation, estimant important d'avoir ces discussions ensemble.

Il souligne que parmi les priorités d'Abeva figure d'abord le besoin d'élargir la liste des maladies indemnisées par le Fonds amiante et passe la parole à Mme Mengeot à ce sujet.

Mme Marie-Ange Mengeot (Abeva) insiste sur la nécessité de faire figurer le cancer du poumon sur la liste des maladies indemnisées par l'AFA, même si d'autres cancers le mériteraient aussi. Ce cancer est le premier à avoir été reconnu, en 1935, comme étant lié à l'amiante. En 1955, une enquête menée au Royaume Uni a montré qu'il était dix fois plus fréquent parmi les travailleurs de l'amiante que dans le reste de la population. En 1960 fut découvert un autre cancer lié à l'amiante: le mésothéliome ou cancer de la plèvre. Selon les publications scientifiques, le nombre de cancers du poumon liés à l'amiante est au moins équivalent à celui des mésothéliomes.

Elle évoque un rapport de 2012 qui a montré que 14,5 % des cancers du poumon ont une origine professionnelle et 6 % seraient causés par l'amiante. En Allemagne, chaque année 800 cancers du poumon liés à l'amiante sont indemnisés et 950 mésothéliomes; en France ils sont deux fois plus nombreux que les

worden twee keer zoveel gevallen erkend als asbest gerelateerd dan gevallen van mesotheliom. In België is dat het tegenovergestelde. Mevrouw Mengeot meent dat dit te wijten is aan zeer strikte criteria.

De Abeva begrijpt niet dat gevallen van als beroepsziekte erkende asbestgerelateerde longkanker niet erkend wordt door het AFA en vraagt om de opname ervan in de lijst van erkende en voor vergoeding in aanmerking komende ziekten. Ze herinnert eraan dat de wet tot oprichting van het AFA voorziet in de mogelijkheid om bij koninklijk besluit andere ziekten toe te voegen aan de drie die reeds worden vergoed maar dat het verzoek daartoe van de Abeva altijd is afgewezen op basis van verschillende argumenten.

Ze zet het eerste argument uiteen: longkanker zou, in tegenstelling tot mesotheliom, multifactorieel zijn, en daardoor moeilijker toe te schrijven aan asbest. Hierop kan worden gezegd dat elk jaar 50 tot 60 gevallen van longkanker als gevolg van asbest wel degelijk worden erkend door het Fonds voor de Beroepsziekten (FBZ) en dat dit dus mogelijk is.

De spreekster haalt een tweede argument aan volgens hetwelk, vanwege de asbestconcentratie in het lichaam die noodzakelijk zou zijn om het te veroorzaken, longkanker als gevolg van asbest enkel van beroepsmatige oorsprong zou zijn en niet te wijten zou kunnen zijn aan milieublootstelling. Maar zij wijst erop dat dit argument niet belet om gevallen van longkanker die vergoed worden als beroepsziekte, dat ook worden door het AFA, die in beginsel openstaat voor alle asbestpatiënten, met inbegrip van zelfstandigen – loodgieters, dakwerkers enz.

Ze herinnert er verder aan dat de mensen met longkanker als gevolg van asbest niet altijd rechtstreeks of beroepsmatig eraan blootgesteld waren. Zoals de echtgenotes van werknemers die hun werkkledij gewassen hebben of de mensen die in de buurt van een fabriek of een stortplaats woonden. Bij de familie Jonckheere zijn twee mensen overleden aan mesotheliom; als dat longkanker was geweest, hadden ze geen recht gehad op een vergoeding.

Mevrouw Mengeot maakt gewag van een derde argument volgens hetwelk het AFA zou worden overspoeld met aanvragen waarvan er maar weinig tot een resultaat zouden leiden en die duur zouden zijn voor de sociale zekerheid in termen van medische onderzoeken. Maar zij is van mening dat de gevallen van longkanker als gevolg van asbest die erkend worden door het FBZ zouden kunnen worden overgeheveld naar het AFA, wat geen extra werk zou vereisen. Als zieke zelfstandigen om een vergoeding vragen op basis van een medisch

mésothéliomes à être reconnus comme liés à l'amiante. En Belgique, c'est le contraire. Mme Mengeot estime que cela s'explique par des critères très restrictifs.

L'Abeva ne comprend pas que les cancers du poumon liés à l'amiante reconnus en maladies professionnelles ne soient pas reconnus à l'AFA et demande leur inclusion dans la liste des maladies reconnues et indemnifiables. Elle rappelle que la loi créant l'AFA prévoit la possibilité d'ajouter par arrêté royal d'autres maladies aux trois déjà indemnisées mais que la demande en ce sens de l'Abeva a toujours été rejetée, sur base de différents arguments.

Elle expose qu'au premier argument – le cancer du poumon serait, à la différence du mésothéliome, multifactoriel et donc plus difficilement attribuable à l'amiante – il peut être répondu que, chaque année, 50 à 60 cas de cancers du poumon dus à l'amiante sont bien reconnus par le Fonds des maladies professionnelles (FMP) et que c'est donc possible.

L'oratrice cite un second argument selon lequel, en raison de la concentration d'amiante nécessaire dans l'organisme pour le provoquer, le cancer du poumon dû à l'amiante serait uniquement d'origine professionnelle et ne pourrait provenir d'une exposition environnementale. Mais elle relève que cet argument ne peut empêcher les cancers du poumon indemnisés en maladie professionnelle de l'être aussi par l'AFA, qui est, par principe, ouvert à tous les malades de l'amiante, dont les travailleurs indépendants – plombiers, couvreurs etc.

Par ailleurs, elle rappelle que les personnes atteintes du cancer du poumon dû à l'amiante n'ont pas toujours été exposées directement ou professionnellement. Ainsi, les épouses des travailleurs, qui ont manipulé leurs vêtements de travail ou les personnes qui ont vécu près d'une usine ou d'une décharge. Dans le cas de la famille Jonckheere, deux personnes sont décédées de mésothéliome; s'il s'était agi de cancer du poumon, ils n'auraient droit à aucune indemnité.

Mme Mengeot fait état d'un troisième argument, selon lequel l'AFA serait submergé de demandes dont peu aboutiraient, et qui coûteraient cher à la sécurité sociale en termes d'examens médicaux. Mais elle estime que les cancers du poumon dus à l'amiante reconnus au FMP pourraient basculer à l'AFA, ce qui ne requerrait aucun travail supplémentaire. Si des indépendants malades sollicitent un dédommagement appuyé par un dossier médical fondé, l'analyse ne devrait pas être plus compliquée que pour les autres travailleurs. Un

dossier zou de analyse niet moeilijker moeten zijn dan voor andere werknemers. Een voorafgaand onderzoek van de dossiers zou de in aanmerking komende aanvragen kunnen beperken tot de categorieën “zelfstandigen”, “families” en “omwonenden”.

De spreekster haalt een laatste argument aan: het AFA zou impliciet de functie van vergoeding van beroepsziekten van zelfstandigen vervullen zonder dat hun sectoren eraan deelnemen. In de ogen van de Abeva zou het enkel gaan om asbestziekten en niet om een algemeen vergoedingssysteem. De getroffen zelfstandigen zijn net als de anderen het slachtoffer van de valse propaganda van de industriële en van de vertragingen in de in door de overheid.

Mevrouw Mengeot eindigt met te zeggen dat de Abeva van oordeel is dat er geen reden is om andere asbestziekten uit te sluiten van de lijst van de voor vergoeding in aanmerking komende ziekten van het AFA. Deze vergoeding moet gelijk zijn aan die voor mesotheliom, zijn prognose is even slecht.

De heer Marc Molitor (Abeva) verduidelijkt dat deze redenering ook zou kunnen gelden voor andere vormen van kanker als gevolg van asbest, zoals strottenhoofdkanker en eierstokkanker.

De heer Molitor voegt daaraan toe dat, aangezien het levenseinde bij longkanker als gevolg van asbest, bijzonder kort en pijnlijk is, men de mogelijkheid zou moeten overwegen om een gedeelte van het kapitaal te betalen aan de slachtoffers bij leven. In het geval van alleenstaanden bouwt de maandelijkse vergoeding geen kapitaal op voor na hun overlijden, dat over het algemeen optreedt na 15 maanden. Wij zouden ook moeten nadenken over dit element.

De aangifte van asbestgerelateerde ziekten moet volgens de heer Molitor verbeteren. De discrepantie tussen statistische gegevens van bijvoorbeeld het Kankerregister en het Asbestfonds (AFA) inzake mesotheliom toont duidelijk aan dat er onderrapportage van asbestgerelateerde ziekten bestaat. Ook blijkt dat sommige patiënten en artsen het AFA niet kennen. Er is dus nood aan een informatiecampaagne bij medische en sociale diensten, alsook aan een efficiënt statistisch hulpmiddel voor asbestgerelateerde ziekten. De statistische gegevens van Fedris en het AFA kunnen nog beter worden aangewend, bijvoorbeeld om te achterhalen tot welke industriële sector de slachtoffers behoren of om het aantal slachtoffers te kennen in de verschillende openbare vervoersmaatschappijen of het leger.

pré-examen des dossiers pourrait limiter les demandes admissibles aux catégories “indépendants”, “familles” et “riverains”.

L'oratrice relève un dernier argument: l'AFA remplirait implicitement la fonction de réparation des maladies professionnelles de travailleurs indépendants sans que leurs secteurs ne participent. Or, aux yeux de l'Abeva, il s'agirait uniquement de maladies de l'amiante et pas d'un système global de réparation. Les travailleurs indépendants atteints sont victimes comme les autres de la propagande mensongère des industriels et des retards de prise en compte par les pouvoirs publics.

Mme Mengeot termine en disant que l'Abeva considère qu'il n'y a pas de raison d'exclure les autres maladies de l'amiante de la liste des maladies indemnifiables par l'AFA. Cette indemnisation devrait être à la hauteur de celle qui est prévue pour le mésothéliome, son pronostic étant tout aussi mauvais.

M. Marc Molitor (Abeva) précise que d'autres cancers dus à l'amiante – cancers du larynx, des ovaires – pourraient également être concernés par ce raisonnement.

M. Molitor ajoute que la fin de vie étant, dans le cas du cancer du poumon dû à l'amiante, particulièrement courte et pénible, on devrait envisager la possibilité de verser une partie du capital aux victimes de leur vivant. Dans le cas de personnes seules, l'indemnité mensuelle ne constitue plus aucun capital après leur décès, qui intervient généralement après 15 mois. On devrait aussi réfléchir à cet élément.

M. Molitor estime que la déclaration des maladies liées à l'amiante doit être améliorée. Les divergences entre différentes données statistiques, notamment entre le registre du cancer et le Fonds amiante (AFA) pour les mésothéliomes, montrent clairement qu'il existe une sous-déclaration des maladies de l'amiante. De même, des messages reçus par l'Abeva indiquent que des patients et aussi des médecins ignorent l'existence du Fonds amiante. Il faut dès lors mener une campagne d'information auprès de tous les milieux médicaux et sociaux concernés et développer un outil statistique performant consacré aux maladies de l'amiante. Les statistiques du FMP et de l'AFA pourraient encore mieux exploitées afin de savoir, par exemple, à quels secteurs d'activité industrielle les victimes se rattachent ou de connaître le nombre des victimes de l'amiante provenant des différentes sociétés de transport ou de l'armée.

De heer Molitor wijst op het gebrek aan kennis van asbestziekten bij de grote openbare maatschappijen en het leger.

Hij geeft aan dat de Abeva zou willen dat er naast het budget voor preventie ook het woord “zorg” komt en dat er wordt verwezen naar de behoeften in termen van gelijkheid in de behandelingen en het medisch onderzoek. Ze wenst een medische consensusconferentie over de specifieke behandelingen van asbestziekten opdat de meest geschikte zorg aan hen wordt verleend, waar zij ook zijn in België, evenals de oprichting en de verbetering van expertisecentra in België, in samenwerking met de bestaande centra in het buitenland.

De heer Molitor is verheugd over de vooruitgang van de immunotherapie voor longkanker en is van mening dat dit ook een behandelingsmogelijkheid zou kunnen zijn voor mesothelioom indien het onderzoek het toelaat. Hij betreurt dat er geen enkele regel over asbest staat in het Nationaal Plan tegen kanker.

Hij is van mening dat preventie van fundamenteel belang is. We moeten alle beroepen die geconfronteerd worden met asbest inlichten, en de voorlichting in het technisch en beroepsonderwijs verbeteren.

De spreker haalt ook het feit aan dat asbest nog te veel aanwezig is in scholen en onderwijsinstellingen, bedrijven, openbare en privégebouwen en dat de voorlichting moet worden verbeterd. Het jonge publiek is zeer gevoelig voor blootstelling aan asbest. De Abeva is van mening dat deze kwestie onvoldoende serieus wordt genomen. Aan de Franstalige kant lijkt het probleem niet duidelijk geïdentificeerd te zijn. Aan de Nederlandstalige kant is een onderzoek aan de gang in 300 scholen.

Het AFA heeft een rol te spelen – de minister heeft al gezegd dat het AFA kon rekenen op de expertise van de gewesten en gemeenschappen voor zijn preventiecampagnes – en dat er initiatieven konden worden genomen met het federale niveau.

Met betrekking tot de aanwezigheid van asbest in woningen herinnert de heer Molitor aan de verplichting van de asbestinventaris die is opgelegd in een aantal landen bij elke vastgoedtransactie. Hij is van mening dat dit bij ons ook zo zou moeten zijn.

De bevoegdheden zijn verspreid en de gesprekspartners zijn talrijk. Daarom beveelt de Abeva aan dat informatie wordt gecentraliseerd en stelt voor om een groen nummer op te richten.

Als een arbeider slachtoffer is van een beroepsaandoening en vergoed wordt via het Fonds voor de

M. Molitor relève la méconnaissance des maladies de l'amiante dans les grandes entreprises publiques et à l'armée.

Il indique que l'Abeva aimerait qu'à côté du budget prévention figure aussi le mot “soins” et qu'il soit fait référence aux besoins en termes d'égalité dans les traitements et la recherche médicale. Elle souhaite une conférence médicale de consensus sur les traitements spécifiques des malades de l'amiante pour que les soins les plus adéquats leur soient fournis, où qu'ils se trouvent en Belgique, ainsi que la création et l'amélioration de centres d'excellence en Belgique, en coordination avec les centres existant à l'étranger.

M. Molitor salue les avancées de l'immunothérapie pour le cancer du poumon et estime que ce pourrait aussi être une piste de traitement pour le mésothéliome si la recherche le permet. Il regrette qu'on ne trouve pas une ligne au sujet de l'amiante dans le Plan national contre le cancer.

Il estime que la prévention est fondamentale. Il faut informer tous les métiers confrontés à l'amiante et améliorer l'information au niveau de l'enseignement technique et professionnel.

L'orateur évoque aussi le fait que l'amiante est encore trop présente dans des écoles et établissements d'enseignement, des entreprises, des bâtiments publics et privés et que l'information doit être améliorée. Le public jeune est très sensible à l'exposition à l'amiante. L'Abeva estime que cette question est insuffisamment prise au sérieux. Côté francophone, le problème ne semble pas être clairement identifié. Côté néerlandophone, une enquête est en cours dans 300 écoles.

L'AFA a un rôle à jouer – la ministre a déjà dit que l'AFA pouvait s'appuyer sur l'expertise des Régions et Communautés pour ses campagnes de prévention – et des initiatives pourraient être prises avec le fédéral.

Par rapport à la présence d'amiante dans le logement, M. Molitor évoque l'obligation d'inventaire-amiante imposée dans certains pays lors de toute transaction immobilière. Il estime qu'il devrait en être de même chez nous.

Les compétences étant dispersées et les interlocuteurs étant multiples, l'Abeva recommande qu'on centralise l'information et propose la création d'un numéro vert.

Lorsqu'un ouvrier est victime d'une maladie professionnelle et est indemnisé par le Fonds des maladies

beroepsziekten, kan hij zijn werkgever niet aanklagen. Asbestslachtoffers menen dat de patronale immunité in hun nadeel speelt. Werkgevers zouden niet verplicht zijn om de risico's van asbest te erkennen, noch om in preventiemaatregelen te voorzien. Milieuslachtoffers van asbest hebben dan weer geen contract met de verantwoordelijken.

Abeva bepleit het recht van asbestslachtoffers, en *a fortiori* ook van door het AFA vergoede milieuslachtoffers, om naar de rechtbank te stappen. Door het recht op immunité van wie bijdraagt aan het AFA is dit vandaag niet mogelijk. De slachtoffers moeten het recht hebben om een complementaire schadevergoeding te verkrijgen en het recht om zelfs een deel van die vergoeding aan het AFA af te staan.

De spreker benadrukt dat de Abeva de voordelen van de door de sociale partners goedgekeurde historische compromissen kent en ook geen systeem wil waarin alles langs gerechtelijke weg gaat, zoals in de Verenigde Staten.

De rechtsvorderingen zijn immers vaak lang en moeizaam en de vergoedingen naar Belgisch recht zeer laag of te verwaarlozen. Hij voegt daaraan toe dat in sommige gevallen de verantwoordelijke voor de schade verdwenen is, failliet is gegaan of nog niet identificeerbaar is. Maar hij is van mening dat we de slachtoffers de mogelijkheid moeten laten om naar de rechter te stappen zonder gestraft te worden. De analyse tijdens het debat in de senaat vijf jaar geleden had de Abeva verrast: een vertegenwoordiger van het ABVV had bij die gelegenheid verklaard dat wij bij opheffing van de immunité het zonder het aandeel in de financiering moeten stellen dat afkomstig is van de bijdragen van de werkgevers, aangezien het principe van solidarisering van de schade dan zou wegvallen en alleen de staat nog het AFA zou financieren. De heer Molitor ziet niet waar het juridische automatisme van deze conclusie vandaan komt: het lijkt hem dat de wetgever de werkgeversbijdrage kan behouden, zelfs bij opheffing van de immunité. Wij kunnen, zegt hij, voorstellen dat het principe van werkgeversimmunité niet wordt opgegeven, maar dat er afwijkingen en uitzonderingen worden uitgewerkt. Hij denkt in het bijzonder aan het begrip van onvergeeflijke fout zoals dat wordt toegepast in Frankrijk en waarvan Abeva herhaaldelijk heeft geëist om het in te voeren in de Belgische wetgeving.

Hoe dan ook, voor de Abeva, moeten we dit probleem bestuderen en een oplossing vinden, maar met dien verstande dat dit in geen geval zal leiden tot een verlaging van de schadevergoeding die het AFA aanbiedt aan alle categorieën van asbestzieken of tot een verlaging van de werkgeversbijdragen aan het systeem.

professionnelles, il ne peut poursuivre son employeur en justice. Les victimes de l'amiante estiment que l'immunité patronale leur est défavorable. Les employeurs ne seraient pas obligés de reconnaître les risques de l'amiante, ni de prévoir des mesures de prévention. Les victimes environnementales de l'amiante ne sont, quant à elles, pas liées par un contrat avec les responsables.

Abeva revendique le droit pour les victimes de l'amiante, et *a fortiori* également les victimes environnementales indemnisées par l'AFA, de se tourner vers les tribunaux. Cette démarche est aujourd'hui impossible en raison du droit à l'immunité accordé aux contributeurs de l'AFA. Les victimes doivent avoir droit à une indemnisation complémentaire et même le droit de céder une partie de cette indemnité à l'AFA.

L'orateur souligne que l'Abeva n'ignore pas les avantages de compromis historiques approuvés par les partenaires sociaux et ne veut pas non plus d'un système dans lequel tout passe par la voie judiciaire, à l'américaine.

En effet, les actions en justice sont souvent longues et pénibles et les indemnités en droit belge, très faibles, voire dérisoires. Il ajoute que, dans certains cas, le responsable du dommage a disparu, a fait faillite ou encore n'est pas identifiable. Mais il estime qu'il faut laisser aux victimes la possibilité d'aller en justice sans en être pénalisées. L'analyse lors du débat au Sénat il y a cinq ans a surpris l'Abeva: un représentant de la FGTB avait déclaré à cette occasion qu'en cas de suppression de l'immunité, il faudrait se priver de la part de financement qui provient des cotisations des employeurs puisqu'on supprime le principe de solidarisation du dommage et que seul l'État financerait encore l'AFA. M. Molitor ne voit pas d'où découle l'automaticité légale de cette conclusion: il lui semble que le législateur peut maintenir la cotisation employeur, même en cas de suppression de l'immunité. On peut, dit-il, imaginer que le principe d'immunité patronale ne soit pas abandonné mais que des dérogations et des exceptions soient élaborées. Il songe en particulier à la notion de faute inexcusable telle qu'elle est appliquée en France et dont l'Abeva a réclamé à plusieurs reprises qu'elle soit introduite en droit belge.

De toute façon, pour l'Abeva, il faut étudier ce problème et lui trouver une solution mais à condition qu'en aucun cas cela ne revienne à diminuer la réparation que l'AFA offre à toutes les catégories de malades de l'amiante ni la contribution des employeurs au système.

De spreker herinnert eraan dat de Abeva altijd heeft gepleit voor een differentiatie van de bijdrage van de werkgevers aan het AFA op basis van hun daadwerkelijke betrokkenheid, hun doel bij het gebruik van asbest. Het is weliswaar in technisch en juridisch opzicht niet gemakkelijk om oplossingen te bedenken maar we moeten verder nadenken over dergelijke differentiatie.

Tot slot voegt de spreker daaraan toe dat, voor de Abeva, de verjaringstermijn van twintig jaar in België een rechtsweigerend is voor ziekten die zich soms lang na het einde van de blootstelling openbaren. Het idee om deze termijn af te schaffen of te wijzigen is goed. In zijn analyse van de wetsvoorstellen ziet de Raad van State overigens geen bezwaar tegen de afschaffing van de verjaringstermijn van twintig jaar.

De conclusie is duidelijk voor hem: het AFA is en moet het belangrijkste middel blijven om slachtoffers van asbest te vergoeden. We mogen het in geen geval verzwakken; integendeel, we moeten het versterken en de tussenkomsten en rol ervan uitbreiden. Andere mogelijke oplossingen mogen alleen aanvullend zijn en mogen de belangrijkste voorziening niet verzwakken.

B. De heren Vivian Lescot en Willy Ray (Collectif amiante et produits dangereux, CAPD).

De heer Vivian Lescot (Collectif amiante et produits dangereux, CAPD) verklaart dat het CAPD zich verzette tegen het idee van de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid om het AFA te blokkeren voor ziekten opgelopen als gevolg van asbest in het milieu. Als er geld overblijft, dan is dat omdat er te weinig ziekten erkend zijn. Hij herinnert eraan dat het Asbestfonds uiteindelijk afgeleid is van het Fonds voor de Beroepsziekten. Hoewel de twee structuren onafhankelijk zijn, worden ze beheerd door dezelfde mensen, administratie en artsen. Dat betekent dat een hele reeks ziekten niet erkend zijn, zoals longkanker. De spreker voegt daaraan toe dat, wanneer men de vraag stelt aan het Fonds, het antwoordt dat er meerdere oorzaken van longkanker zijn en dat men zelfs in de aanwezigheid van asbestvezels niet kan bewijzen dat zij de oorzaak van deze kanker zijn. De spreker stelt de gegrondheid van deze redenering in vraag. Het CAPD eist dat deze mensen worden erkend door het Asbestfonds, niet onmiddellijk voor een vergoeding maar ten minste voor een controle, zodat men kan bewijzen dat de gevallen van longkanker te wijten zijn aan asbest in het milieu. De spreker verduidelijkt dat het niet om twee gevallen maar om honderden geweigerde gevallen gaat: die mensen hebben asbest in hun longen, maar zij krijgen het antwoord dat zij er niet genoeg hebben of dat zij niet hebben gewerkt in een bedrijf (waar ze in contact kwamen met asbest).

L'orateur rappelle que l'Abeva a toujours plaidé pour que la contribution des employeurs à l'AFA soit modulée en fonction de leur implication réelle, objective dans l'usage de l'amiante. Certes, il n'est pas facile techniquement et juridiquement d'imaginer des solutions mais il faut poursuivre la réflexion sur une telle modulation.

Enfin, l'orateur ajoute que, pour l'Abeva, le délai de prescription de vingt ans en Belgique est un déni de justice pour les maladies qui se déclarent parfois longtemps après la fin de l'exposition. L'idée de supprimer ou de modifier ce délai est bonne. D'ailleurs, dans son analyse des propositions de loi, le Conseil d'État ne voit pas d'objection à la suppression du délai de prescription de vingt ans.

La conclusion est très claire pour lui: l'AFA est et doit rester le principal moyen d'indemniser les victimes de l'amiante. En aucun cas il ne faut l'affaiblir; au contraire, il faut le renforcer et élargir ses interventions et son rôle. Les autres voies possibles ne doivent être que complémentaires et ne peuvent affaiblir le dispositif principal.

B. MM. Vivian Lescot en Willy Ray (Collectif amiante et produits dangereux, CAPD).

M. Vivian Lescot (Collectif amiante et produits dangereux, CAPD) déclare que le CAPD s'insurge contre l'idée de la ministre des Affaires sociales et de la Santé publique de bloquer le fonds AFA pour des maladies contractées surtout en raison de l'amiante dans l'environnement. S'il reste de l'argent, c'est parce que trop peu de maladies sont reconnues. Il rappelle que le Fonds amiante est finalement un dérivé du Fonds des maladies professionnelles. Si les deux structures sont indépendantes, ce sont les mêmes personnes qui les gèrent, administration et médecins. Cela veut dire que toute une série de maladies ne sont pas reconnues, tel le cancer du poumon. L'orateur ajoute que, quand on interroge le Fonds, il répond que les causes du cancer du poumon sont multiples et que même en présence de fibres d'amiante, on ne peut certifier qu'elles sont la cause de ce cancer. L'orateur met en question le bien-fondé de ce raisonnement. Le CAPD demande que ces personnes soient reconnues par le Fonds amiante, non pas immédiatement pour indemnisation mais au moins pour un contrôle, qu'on puisse établir que des cancers du poumon sont dus à l'amiante dans l'environnement. L'orateur précise qu'il ne s'agit pas de deux cas mais de centaines de cas refusés: ces personnes ont de l'amiante dans leurs poumons mais on leur rétorque qu'il n'y en a pas assez ou qu'ils n'ont pas travaillé dans une entreprise (où ils auraient été en présence d'amiante).

Hij betreurt dat in plaats van te zeggen dat het ongebruikte geld in het fonds voor iets anders zou kunnen dienen, er wordt gezegd dat werkgevers minder zouden kunnen betalen. Nochtans zou dit niet-uitgegeven geld aan preventieve acties kunnen worden besteed. Voor het CAPD neemt het curatieve een zeer belangrijke plaats in: België heeft een goede en zeer bekwame geneeskunde. Maar het lijdt aan een gebrek aan preventie. Er zijn mooie intentieverklaringen, maar uiteindelijk krijgen de economische redenen de bovenhand. Het CAPD vraagt om een meer preventief beleid, wat minder zieken op middellange en lange termijn en een echte winst zou betekenen, zonder te moeten snoeien in de begroting die noodzakelijk is om de zieken te behandelen.

Het CAPD heeft een jaar geleden gewerkt aan een wetsontwerp op basis van zijn ervaring van meer dan tien jaar en al de moeilijkheden die de zieken hebben ondervonden maar het lijkt niet de belangstelling te wekken van de politieke wereld.

Het CAPD is meer dan eens tussenbeide gekomen in scholen om een significante aanwezigheid van asbest vast te stellen: ingevallen plafonds, versleten Glasal-platen, bloembakken in een gang bekrast door scherp gereedschap bij het verpoten van de planten. Er werd geen asbestinventaris opgesteld, terwijl een koninklijk besluit het verplicht. De beleidsverantwoordelijken en directeurs die het heeft ontmoet, verklaren dat asbest alleen gevaarlijk is in vrije toestand en dat er geen geld is om het te laten verwijderen. Nochtans zit er ongebruikt geld in een fonds.

Met betrekking tot de bouwondernemingen heeft het CAPD altijd de noodzaak bevestigd om af te bouwen en niet om het even hoe te slopen. Het is tussenbeide gekomen op verschillende werven waar Oost-Europese arbeiders zonder enige bescherming, voor zichzelf en voor het milieu, aan het werk waren. De spreker haalt het geval aan van de sloop van een fabriek om een politiebureau te bouwen. De firma Vinçotte werd bevraagd over de controle van de werf en ze antwoordde dat ze die had uitgevoerd daar waar het haar was gevraagd.

De spreker merkt op dat er nog niets is gebeurd op het gebied van de wetgeving voor particulieren: we kunnen ons dak zonder enige bescherming vervangen. In de inzamelcentra voor afval is er niets voorzien voor asbesthoudende materialen, zoals de golfplaten die tot 3,05 meter groot zijn. De particulieren worden wel gevraagd om zakken aan te schaffen en de platen te breken om ze erin te steken. Terwijl de werknemer van het inzamelcentrum gelukkig beschermd is, is dat niet het geval voor hen.

Il regrette que, plutôt que de se dire que l'argent inemployé dans la caisse pourrait servir à autre chose, on se dit que le patronat pourrait payer moins. Pourtant, on pourrait consacrer cet argent non dépensé à des actions préventives. Pour le CAPD, le curatif occupe une place très importante: la Belgique a une bonne médecine, très compétente. Cependant, dit-il, on est frappé par le manque de prévention. Il y a de belles déclarations d'intention mais les raisons économiques finissent par l'emporter. Le CAPD demande une politique plus préventive, ce qui signifierait moins de malades à moyen et long terme et un gain réel, sans amputer les budgets indispensables pour soigner les malades.

Le CAPD a travaillé à un projet de loi déposé il y a un an, basé sur son expérience de plus de dix ans et de toutes les difficultés rencontrées par les malades mais il ne semble pas intéresser le monde politique.

Le CAPD est intervenu plus d'une fois dans les écoles pour constater une présence importante d'amiante: plafonds tombés, plaques Glasal dégradées, vasques dans un corridor griffées par des outils tranchants quand on dépose les plantes. Aucun inventaire amiante n'a été dressé alors qu'un arrêté royal le rend obligatoire. Les responsables politiques et les directeurs rencontrés déclarent que l'amiante n'est dangereux qu'à l'état libre et qu'il n'y a pas d'argent pour le faire enlever. Pourtant, il y a de l'argent inemployé dans une caisse.

Pour ce qui est des entreprises de construction, le CAPD a toujours affirmé qu'il fallait déconstruire et non pas abattre n'importe comment. Il est intervenu sur plusieurs chantiers sur lesquels des travailleurs de l'Est œuvraient sans aucune protection, pour eux-mêmes comme pour l'environnement. L'orateur cite le cas de la mise à terre d'une usine pour construire un hôtel de police. La société Vinçotte a été interrogée sur le contrôle du chantier et elle a répondu qu'elle s'y était livrée là où on le lui avait demandé.

L'orateur relève que rien n'est encore fait en termes de législation pour les particuliers: on peut changer son toit sans aucune protection. Dans les déchetteries, rien n'est prévu pour évacuer les matériaux contenant de l'amiante, notamment les plaques ondulées qui font jusqu'à 3,05 mètres. En revanche, les particuliers sont invités à se procurer des sacs et à casser les plaques pour les y fourrer. Si le travailleur de la déchetterie est heureusement protégé, il en va autrement pour eux.

Een deel van de voormalige Coverit-fabriek gaat gesloopt worden en duizenden tonnen asbest zitten begraven in de bodem. De spreker betreurt het dat een vereniging van omwonenden geen antwoord op haar vragen krijgt van de stad, het gewest of de federale overheid. De bodem is vervuild, er zijn ondergrondse waterbekkens, maar zoals zo vaak zullen ze het antwoord krijgen dat de situatie onder controle is.

Sommige geneesmiddelen, zegt hij, die werden vergoed door het FBZ en het AFA, worden dat niet langer door het FBZ maar door het RIZIV. In plaats van ten laste te worden genomen door de werkgeversbijdrage is het de gemeenschap die zal moeten betalen.

Om asbest te elimineren, wordt het tegenwoordig omsloten door het beton, waardoor het probleem alleen maar wordt uitgesteld. In Wallonië is er nochtans een klein bedrijf dat innoveert in de eliminatie van asbest door chemische processen. Wat doen wij? vraagt de spreker zich af.

De spreker vraagt om, alvorens te beslissen, de twee ontwerpen te lezen die werden voorgesteld: het wetsontwerp en het voorstel van resolutie om met kennis van zaken wetten te maken en te beslissen over een echte preventie en begeleiding van de werknemers. Alvorens de financiële bijdrage van de werkgevers te vermindern, zou men de al te vele aan hun lot overgelaten zieken moeten erkennen en vergoeden, zowel degenen van asbest in het milieu als de werknemers, voor wie er meer geweigerde dan goedgekeurde dossiers zijn. Te veel zieken zijn ten laste van de ziekenfondsen terwijl ze door het FBZ of het AFA zouden moeten worden vergoed. Men moet preventief te werk gaan om morgen besparingen te doen, het asbest in scholen, openbare gebouwen, daken, inzamelcentra verwijderen. Dat zijn manieren om het geld in de fondsen te gebruiken, in plaats van te zeggen dat deze laatste nergens toe dienen.

De heer Willy Ray (CAPD) legt uit dat hij heeft gewerkt aan het beroepsgezondheidsdossier waarnaar de heer Lescot zonet verwees en vraagt om dit document te lezen, zelfs tussen de regels, om het belang in te zien dat preventie heeft in termen van besparingen, zowel voor de artsen als voor de staat. In de tijdschriften van de ziekenfondsen en in de pers, merkt hij op, kon men lezen dat 25 % van de mensen die door het RIZIV betaald worden dat hadden moeten zijn door het Fonds voor de Beroepsziekten (FBZ). Het CAPD organiseert een permanentie op maandag voor de werknemers die niet weten bij wie ze moeten aankloppen, hoe ze zich kunnen laten erkennen en vergoeden of hulp vinden. Velen van hen, die zwaar getroffen zijn, worden niet erkend als asbestslachtoffers. Voor één van hen, die

Une partie de l'ancienne usine Coverit va être démolie et des milliers de tonnes d'amiante sont enfouies dans son sol. L'orateur déplore qu'un collectif de riverains ne reçoit aucune réponse à ses questions de la part de la Ville, de la Région ou du fédéral. Le sol est pollué, il y a des nappes phréatiques mais on leur répondra comme souvent que la situation est sous contrôle.

Certains médicaments, dit-il, qui étaient remboursés par le FMP ou l'AFA ne le sont plus par le FMP mais par l'INAMI. Au lieu d'être pris en charge par la quote-part patronale, c'est la collectivité qui va devoir payer.

Aujourd'hui, pour éliminer l'amiante, on l'enferme dans le béton, ce qui ne fait que reporter le problème. Il l'existe pourtant en Wallonie une petite entreprise qui innove dans l'élimination de l'amiante par procédés chimiques. Qu'en fait-on?, se demande l'orateur.

L'orateur demande qu'avant de décider, soient lus les deux projets qui ont été présentés: le projet de loi et la proposition de résolution, afin de légiférer en connaissance de cause, de décider d'une prévention réelle et d'un accompagnement des travailleurs. Avant de réduire la participation financière des employeurs, il faudrait reconnaître et indemniser les trop nombreux malades laissés pour compte, tant ceux de l'amiante dans l'environnement que les travailleurs, pour lesquels il y a plus de rejets de dossiers que d'acceptations. Trop de malades sont à charge des mutualités alors qu'ils devraient être indemnisés par le FMP ou l'AFA. Il faut travailler le préventif pour faire des économies demain et éliminer l'amiante dans les écoles, les bâtiments publics, les toitures, les déchetteries. Voilà des manières d'utiliser l'argent dans les caisses, au lieu de dire qu'elles ne servent à rien.

M. Willy Ray (CAPD) explique qu'il a travaillé sur le dossier santé professionnelle auquel M. Lescot vient de faire allusion et invite à lire ce document, même entre les lignes, pour appréhender l'importance que la prévention revêt en termes d'économies, pour les médecins comme pour l'État. Dans les revues des mutuelles comme dans la presse, relève-t-il, on a pu lire que 25 % des personnes qui émargent à l'Inami devraient se trouver au Fonds des maladies professionnelles (FMP). Le CAPD tient permanence le lundi pour les travailleurs qui ne savent pas à quelle porte frapper, comment se faire reconnaître et se voir indemniser ou encore trouver une aide quelconque. Nombre d'entre eux, sérieusement touchés, ne sont pas reconnus comme des malades de l'amiante. Pour l'un d'entre eux, décédé, le médecin

overleden is, had de arts “hartfalen” als doodsoorzaak vermeld, een hartaanval veroorzaakt door gebrek aan zuurstof, en hij had nagelaten om te vermelden dat hij werd erkend door het AFA. De spreker voegt daaraan toe dat men voor andere niet-erkende personen naar een longarts moest gaan om de formulering van de diagnose, die asbestose vermeldde, te veranderen, zonder nadere gegevens over de oorzaak.

Het ergste, herinnert de heer Ray zich, is wat hij heeft gezien in de school Jean Avesnes in Mons, waar er Glasal-platen in de gangen zijn. Een jongen trapt een groot gat in de plaat, waardoor het asbest in de gang vliegt waar de kinderen komen en gaan. De onderhoudsman grijpt niet onmiddellijk in: hij doet dat achteraf. Twintig jaar later zal een moeder zich misschien achter de lijkwagen afvragen waar het mesotheliom van haar kind vandaan komt. Om dat te begrijpen, moeten we niet in onze ivoren toren blijven zitten, maar van meer nabij zien hoe de werknemers leven die getroffen zijn door deze ziekte.

II. — GEDACHTEWISSELING

A. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw Valerie Van Peel (N-VA) dankt de sprekers voor hun aanwezigheid. Ze hoorde in hun betogen, naast enkele zeer onderbouwde vragen, ook wel enige kwaadheid. Ze toont begrip voor die kwaadheid, omdat er in het dossier over asbest veel te lang te weinig ondernomen is. Toen enkele decennia geleden al heel wat over de risico's bekend was, zijn de werknemers en omwonenden te lang in onwetendheid gelaten. Zij geeft de sprekers ook gelijk dat er vandaag nog heel wat uitdagingen aangepakt dienen te worden. *Mevrouw Van Peel* hoorde de sprekers wijzen op de versnipperde bevoegdheden. Zij beaamt dat preventie voornamelijk een Vlaamse bevoegdheid is. Ook daar zitten er volgens haar nog uitdagingen. Vandaag las ze in de pers dat de Vlaamse Milieu-inspectie ernstige inbreuken vaststelde wat betreft het asbestafval op de terreinen van het SVK in Sint-Niklaas. Dat toont volgens haar aan dat de problematiek blijft bestaan.

Ook over de landsgrenzen heen ziet spreker dat Eternit in India nog steeds op dezelfde manier te werk gaat als decennia geleden in ons land. Ze merkt op dat we ons ook dat moeten aantrekken. Ook zij voelt kwaadheid omdat het bedrijf bij ons amper tot de orde is geroepen. De familie Jonckheere is er als eerste na een lange juridische strijd in geslaagd om hen een tik uit te delen. *Mevrouw Van Peel* merkt op dat haar partij – en meer bepaald haar collega Louis Ide – dit in de

avait indiqué “arrêt cardiaque” comme cause de la mort, un arrêt du cœur causé par le manque d'oxygénation, et il avait omis de préciser qu'il était reconnu par l'AFA. L'orateur ajoute que, pour d'autres personnes non reconnues, il a fallu se rendre chez un pneumologue pour modifier la formulation du diagnostic qui mentionnait une asbestose, sans plus de précision sur son origine.

Le plus grave, se souvient M. Ray, c'est ce qu'il a vu dans l'école Jean d'Avesnes à Mons, où l'on trouve des plaques Glasal dans les couloirs. D'un coup de pied, un garçon fait un trou conséquent dans la plaque, l'amiante volant dans le corridor par lequel les enfants passent et repassent. L'homme d'entretien n'intervient pas tout de suite: il le fait après coup. Vingt ans après, une mère se demandera peut-être derrière le corbillard d'où venait le mésothéliome de son enfant. Pour comprendre, il ne faut pas rester retranché dans sa tour d'ivoire mais aller voir de plus près comment vivent les travailleurs touchés par cette maladie.

II. — ÉCHANGE DE VUES

A. Questions et observations des membres

Mme Valérie Van Peel (N-VA) remercie les invités d'être présents. Dans leurs exposés, elle note, outre plusieurs demandes dûment étayées, une certaine colère. L'intervenante comprend cette colère car dans ce dossier, les choses ont stagné beaucoup trop longtemps. Alors que les risques étaient déjà en grande partie connus il y a plusieurs décennies, les travailleurs et les riverains ont été laissés dans l'ignorance. Elle donne également raison aux orateurs lorsqu'ils déclarent qu'il reste encore beaucoup de défis à relever aujourd'hui. *Mme Van Peel* a entendu les invités dénoncer un morcellement des compétences. Elle confirme que la prévention est essentiellement une compétence flamande. Là aussi, il reste des défis à relever. La membre a lu aujourd'hui dans la presse que l'Inspection environnementale flamande (MI) avait constaté de graves infractions en ce qui concerne les déchets liés à l'amiante sur les terrains de SVK à Sint-Niklaas. Ces faits démontrent que la problématique demeure.

Par-delà nos frontières, l'intervenante voit qu'en Inde, Eternit travaille toujours selon les mêmes procédés que ceux appliqués dans notre pays il y a plusieurs dizaines d'années. Elle fait observer que nous devons également nous en préoccuper. Elle ressent également de la colère en voyant que chez nous, l'entreprise a à peine été rappelée à l'ordre. La famille Jonckheere est la première à avoir réussi, après une longue bataille juridique, à leur asséner une claque. *Mme Van Peel* fait

Senaat al meermaals heeft aangekaart, samen met de verenigingen voor de slachtoffers, die ook toen gehoord werden in hoorzittingen.

Naast kwaadheid heeft mevrouw Van Peel van de sprekers ook een genuanceerd verhaal gehoord over het Asbestfonds en over het wetsontwerp dat vorige week in de commissie werd besproken. Ze merkt op dat het wetsontwerp inderdaad bepaalt dat de restbedragen vervallen, voornamelijk om budgettaire redenen. Zij benadrukt dat de regering zich wel heeft geëngageerd dat, als er in de toekomst meer middelen nodig zouden zijn, die dan bijgepast zullen worden. Nu is het immers zeer moeilijk in te schatten hoeveel slachtoffers er in de toekomst nog zullen bijkomen.

Samen met de verenigingen voor slachtoffers is ze tevreden dat er voor het eerst een budget wordt vrijgemaakt voor preventie. Zij heeft in de vorige commissievergadering vernomen dat de verenigingen aan het kabinet hebben voorgesteld om die middelen niet enkel aan preventie te besteden, maar ook aan andere zaken, zoals het telefoonnummer.

Mevrouw Van Peel begrijpt het dubbele gevoel dat de sprekers hebben over het Asbestfonds. Zij meent dat men in eerste instantie blij moet zijn dat het fonds bestaat. Ze is het ermee eens dat het een vreemd parcours heeft afgelegd sinds de start. Als zij de parlementaire besprekingen vergelijkt met het resultaat, stelt ook zij zich vragen. Desondanks vindt ze de komst van het Asbestfonds een belangrijke stap, zeker omdat het om de enige beroepsziekte gaat waar momenteel ook omgevingslachtoffers worden vergoed.

Dat beoordeelt ze positief, maar ze volgt ook de negatieve opmerkingen over het Asbestfonds. Ze is het eens met de sprekers dat eventuele wijzigingen aan het Asbestfonds de bedragen die worden uitgekeerd en de wijze waarop die nu worden uitgekeerd niet mogen beïnvloeden. Ze houdt echter een wrange nasmaak over aan sommige zaken die destijds in het akkoord over het Asbestfonds zijn opgenomen. Het grootste probleem heeft zij met de immuniteit, zeker omdat het Asbestfonds gesubsidieerd wordt door de overheid en door alle werkgevers. Hierdoor zit het principe van de vervuiler die betaalt, totaal niet vervat in het Asbestfonds. Bedrijven die met asbest gewerkt hebben, hoeven niet meer bijdragen dan andere bedrijven. Dat zij verder ook nog eens beschermd worden tegen juridische procedures, is ook voor mevrouw Van Peel een stap te ver en dan vooral als het om de omgevingslachtoffers gaat.

observer que son parti – et en particulier son collègue Louis Ide – a exposé le problème à maintes reprises au Sénat, aux côtés des associations de victimes, qui ont été également auditionnées à l'époque.

En plus de la colère qu'ils ont manifestée, Mme Van Peel a également entendu un commentaire nuancé de la part des orateurs concernant le Fonds amiante et le projet de loi qui a été examiné la semaine passée au sein de la commission. Elle signale que le projet de loi prévoit en effet que les excédents disparaîtront, principalement pour des raisons budgétaires. Elle insiste sur le fait que le gouvernement s'est toutefois engagé à suppléer aux moyens si cela s'avérait nécessaire à l'avenir. À l'heure actuelle, il est en effet très difficile d'évaluer le nombre de victimes supplémentaires à l'avenir.

L'intervenante se réjouit, au même titre que les associations de victimes, qu'un budget soit dégagé pour la première fois en faveur de la prévention. Elle a appris lors de la réunion de commission précédente que les associations ont proposé au cabinet de ne pas seulement affecter ces moyens à la prévention, mais aussi à d'autres fins, telles que le numéro de téléphone par exemple.

Mme Van Peel comprend le sentiment mitigé que nourrissent les orateurs envers le Fonds amiante. Elle estime qu'il faut tout d'abord se réjouir de l'existence de ce fonds. Elle reconnaît qu'il a connu un étrange parcours depuis sa création. Elle s'interroge également lorsqu'elle compare les discussions parlementaires avec le résultat obtenu. Cependant, elle considère que la création du Fonds amiante constitue une avancée majeure, notamment parce qu'il s'agit actuellement de la seule maladie professionnelle pour laquelle les victimes environnementales sont également indemnisées.

Bien que ce point soit positif à ses yeux, elle adhère également aux remarques négatives concernant le Fonds amiante. Elle rejoint les orateurs lorsque ces derniers affirment que des modifications éventuelles du Fonds amiante ne peuvent pas influencer les montants versés ni les modalités actuelles de leur versement. Certains points qui ont été prévus à l'époque dans l'accord concernant le Fonds amiante lui laissent toutefois un souvenir amer. L'immunité est, à ses yeux, le point le plus problématique, notamment parce que le Fonds amiante est subsidié par l'État et par tous les employeurs. Par conséquent, le Fonds amiante ne répond absolument pas au principe du pollueur-payeur. En effet, les entreprises qui ont utilisé de l'amiante ne doivent pas contribuer plus que les autres entreprises. Que celles-ci soient par-dessus le marché protégées contre des procédures juridiques n'est pas tolérable surtout lorsqu'il s'agit des victimes environnementales.

Dat er in de wet inzake de beroepsziekten voor de werknemers een evenwicht is gezocht, vindt mevrouw Van Peel nog te verdedigen. Beleidsmakers kunnen echter wat haar betreft niet tegen iemand op zijn sterfbed zeggen dat hij de keuze moet maken tussen een vergoeding voor de medische kosten en zijn moreel recht om een schuldige aan te wijzen. Het is volgens haar niet aan beleidsmakers om deze keuze al vooraf te maken in de plaats van de slachtoffers. Zij noemt het een schijnkeuzemogelijkheid die wordt gegeven en dat nog wel aan mensen die stervende zijn.

Daarom heeft haar fractie opnieuw een wetsvoorstel ingediend. Uit een advies van de Raad van State blijkt het moeilijk om de burgerrechtelijke immuniteit af te schaffen voor alle slachtoffers van asbest, in het bijzonder dan voor de werknemers, omdat zij blijven vallen onder wet op de beroepsziekten. Haar fractie zal verder juridisch onderzoeken of er toch geen mogelijkheid is om daar een onderscheid in te maken. Als dat niet mogelijk is, wil ze zich vooral richten op de omgevingslachtoffers, omdat ze meent dat voor hen de immuniteit wel kan worden afgeschaft zonder grote juridische gevolgen. Ze wil van de sprekers weten hoe zij het voorstel beoordelen om als eerste stap de immuniteit voor omgevingslachtoffers af te schaffen. Zij vraagt hen ook of zij vaak geconfronteerd worden met slachtoffers die juridische stappen zouden willen zetten, hoewel ze – zelfs als er geen vraag naar zou zijn – het toch belangrijk vindt om slachtoffers daartoe het recht te geven.

In haar wetsvoorstel stelt mevrouw Van Peel voor om de verjaringstermijn van vijf jaar te laten lopen vanaf de eerste symptomen. Gezien de lange latentieperiode beaamt mevrouw Van Peel dat de huidige verjaringstermijn niet toegepast kan worden. Zij vraagt aan de sprekers of dit voorstel tegemoet komt aan de noden en de eisen van de slachtoffers.

Ten slotte stelt ze voor om de hoorzittingen uit te breiden met een paar juridische specialisten en wil ze de verenigingen van slachtoffers bedanken voor de strijd die ze blijven voeren in deze dossiers. Ook dankt ze de familie Jonckheere voor de moed die zij heeft getoond in de afgelopen jaren. Uit hun reactie na de uitspraak bleek duidelijk dat zij niet enkel voor zichzelf gestreden hebben en dat het hen niet te doen was om de schadevergoeding, maar om de rechten van de slachtoffers. Mevrouw Van Peel heeft daar zeker naar geluisterd en is tevreden dat de commissie deze werkzaamheden

Mme Van Peel estime que l'argument selon lequel un équilibre a été recherché pour les travailleurs dans la loi relative aux maladies professionnelles est encore défendable. En ce qui la concerne, les décideurs politiques ne peuvent toutefois pas dire à une personne sur son lit de mort qu'elle doit choisir entre une indemnisation de ses frais médicaux et son droit moral de désigner un coupable. Elle estime qu'il n'appartient pas aux décideurs politiques de déjà faire un choix au préalable à la place des victimes. Il s'agit, selon elle, d'une possibilité de choix de façade et qui est en outre donnée à des mourants.

C'est pourquoi son groupe a de nouveau déposé une proposition de loi. Il ressort d'un avis du Conseil d'État qu'il est difficile de lever l'immunité civile pour toutes les victimes de l'amiante, en particulier pour les travailleurs, parce que ces derniers continuent à relever de la loi relative aux maladies professionnelles. Le groupe de l'intervenante continuera à examiner, du point de vue juridique, s'il n'existe quand même pas une possibilité de prévoir une distinction en la matière. Si ce n'est pas possible, elle entend surtout se concentrer sur les victimes environnementales, parce qu'elle estime que pour ces dernières, l'immunité peut effectivement être levée sans grandes conséquences juridiques. Elle souhaiterait savoir ce que les orateurs pensent de la proposition de lever l'immunité pour les victimes environnementales en guise de première mesure. Elle leur demande également s'ils ont souvent affaire à des victimes qui voudraient entreprendre des démarches en justice, bien qu'elle estime que – même en l'absence de demande en ce sens – il est malgré tout important de leur en donner la possibilité.

Mme Van Peel propose, dans sa proposition de loi, de faire courir le délai de prescription de cinq ans à partir de l'apparition des premiers symptômes. Compte tenu de la longue période de latence, Mme Van Peel reconnaît que le délai de prescription actuel ne peut pas être appliqué. Elle demande aux orateurs si sa proposition répond aux besoins et aux revendications des victimes.

L'intervenante propose enfin d'auditionner également quelques spécialistes juridiques et elle tient à remercier les associations de victimes pour la lutte qu'elles continuent à mener dans le cadre de ces dossiers. Elle remercie également la famille Jonckheere pour le courage dont elle a fait preuve au cours des dernières années. Sa réaction à la suite du prononcé a clairement témoigné du fait qu'elle n'a pas uniquement mené ce combat pour elle-même et qu'elle ne se préoccupait pas des dommages-intérêts mais des droits des victimes. Mme Van Peel a certainement entendu leur message

heeft opgestart. Ze is gemotiveerd om op veel vragen van de slachtoffers een antwoord te zoeken.

Mevrouw Catherine Fonck (cdH) bedankt eerst de sprekers voor hun deelname aan deze hoorzittingen en verzekert dat het vorige week moeilijk is geweest om de slachtoffers en hun vertegenwoordigers centraal te plaatsen in het debat over het wetsontwerp van minister De Block. Tot slot verheugt ze zich erover dat de sprekers hun woede hebben kunnen uiten tegen de stille moordenaar, die nog steeds aanwezig is maar al te vaak vergeten wordt.

Hoewel het wetsvoorstel werd aangenomen in de commissie en de ingediende amendementen om het uit te breiden tot de erkenning van nieuwe vormen van kanker en de voorstellen van de vertegenwoordigers van de slachtoffers allemaal werden afgewezen, hoopt ze dat het mogelijk zal zijn om vooruit te komen en dat zodra het wetsvoorstel aangenomen is, het niet wordt doorgeschoven naar een commissie met experts om nooit tot een resultaat te komen.

Er zijn voorstellen die al jaren wetenschappelijk bewezen zijn en worden toegepast in andere landen. *Mevrouw Fonck* vindt het schandalig dat bepaalde maatregelen zoals het in aanmerking nemen van bepaalde vormen van kanker waarvoor het oorzakelijk verband met de blootstelling aan asbest geen twijfel lijdt, zoals longkanker, eierstokkanker, strottenhoofd kanker, worden toevertrouwd aan experts. Onderzoek heeft recentelijk een verband aangetoond voor diverse kankers (keelholte, maag en dikke darm-rectum). Hoewel geen enkel land dit verband officieel heeft erkend, is ze van mening dat de kwestie moet worden onderzocht. Voor dergelijke dossiers heeft ze er geen problemen mee om met experts te werken, maar voor die waarvoor het verband bewezen is, is het buitengewoon onrechtvaardig voor de betrokkenen om niet snel tot een erkenning te komen. Men mag niet vergeten dat de regels van het FBZ veel strikter zijn dan die voor de vergoeding door het Asbestfonds.

Met betrekking tot het wetsontwerp van de minister is *mevrouw Fonck* verbaasd dat een begrotingsregel niet toelaat om het begrotingsoverschot te gebruiken. Zij deelt de mening van de minister niet, want een dergelijke bepaling bestaat niet. Er is een reserve van 80 miljoen en de staat heeft niets betaald in 2015 en 2016, terwijl hij voor 50 % moet deelnemen aan de financiering, volgens het akkoord dat werd gesloten bij de oprichting van het fonds. We moeten ervoor zorgen dat de inhoud van het fonds afgestemd is op de behoeften, geeft ze toe, maar vandaag zijn er patiënten die geen vergoeding krijgen van het fonds terwijl ze er wel recht op hebben.

et se réjouit que la commission ait entamé ces travaux. Elle est déterminée à chercher une réponse à de nombreuses questions que se posent les victimes.

Mme Catherine Fonck (cdH) remercie tout d'abord les intervenants d'avoir accepté de participer à ces auditions et assure que la semaine dernière, il a fallu se mobiliser pour placer au cœur des débats sur le projet de loi de la ministre De Block les victimes et leurs représentants. Enfin, se réjouit-elle, les orateurs ont pu exprimer leur colère face au tueur silencieux, toujours présent et trop oublié.

Même si ce projet de loi a été adopté en commission et que les amendements déposés pour l'étendre à la reconnaissance de nouveaux cancers et introduire des propositions des représentants des victimes ont tous été rejetés, elle espère qu'il sera possible d'avancer et qu'une fois le projet de loi voté, on ne l'encombrera pas avec des experts pour ne jamais aboutir.

Des propositions sont établies scientifiquement depuis des années, d'autres pays les appliquent. *Mme Fonck* trouve indécent de confier à des experts certaines dispositions comme la prise en compte de certains types de cancers pour lesquels le lien de cause à effet avec l'exposition à l'amiante ne fait aucun doute, dont les cancers du poumon, des ovaires, du larynx. La recherche a démontré plus récemment un lien pour les cancers du pharynx, de l'estomac et du côlon-rectum. Même si aucun pays n'a encore reconnu ce lien officiellement, il faudra se pencher sur la question, estime-t-elle. Sur ces dossiers, elle ne voit aucun inconvénient à travailler avec des experts mais pour ceux où le lien est établi, il est prodigieusement injuste pour les personnes concernées de ne pas pouvoir avancer rapidement vers une reconnaissance. Il faut rappeler que les règles en matière du FMP sont nettement plus restrictives que celles pour la prise en charge par le Fonds amiante.

Concernant le projet de loi de la ministre, *Mme Fonck* est étonnée qu'on évoque une règle budgétaire ne permettant pas d'utiliser l'excédent budgétaire. Elle ne partage pas l'avis de la ministre car une telle disposition n'existe pas. Il existe une réserve de 80 millions et l'État n'a rien payé en 2015 et 2016 alors qu'il doit participer à concurrence de 50 % du financement, selon l'accord conclu lors de la constitution du fonds. Il faut veiller à ce que le contenu du fonds soit en lien avec les besoins, concède-t-elle, mais, aujourd'hui, des patients ne bénéficient pas du fonds alors qu'ils y ont droit.

Ze heeft het aantal begunstigde slachtoffers ten opzichte van de totale bevolking vergeleken in Frankrijk en in België. Ze stelt vast dat in Frankrijk bijna drie keer meer patiënten een vergoeding in het kader van een asbestfonds krijgen dan in België, zowel algemeen beschouwd of op basis van de nieuwe dossiers die zijn ingediend in verband met slachtoffers en rechthebbenden.

In België, merkt ze op, ontsnappen patiënten aan het systeem vanwege de complexe administratieve weg. Moeten we de begeleiding van de slachtoffers of van hun rechthebbenden in dit administratieve proces niet verbeteren door het te vereenvoudigen? Er bestaat wel een groen nummer maar we moeten vermijden dat het de aanvragers van het kastje naar de muur verwijst.

Met betrekking tot de termijnen merkt zij op dat Frankrijk strikte regels heeft opgelegd voor de behandeling van de dossiers. In de praktijk wordt een dossier behandeld in 4 tot 5 maanden. In België zijn daar nog 300 dagen voor nodig. Moeten we, gezien de korte prognose van de slachtoffers, geen striktere eisen stellen aan de termijnen maar toch realistisch blijven voor een correcte uitvoering?

De spreekster merkt naast de te lage aangifte ook een gebrek aan vermogen om de diagnose van laesies als gevolg van asbest te stellen en om contacten met asbest in de professionele sfeer te bewijzen. Het is moeilijk om toegang te hebben tot de gegevens die er bestaan omdat er een lange latentietijd is tussen blootstelling aan asbest en het begin van de symptomen. Er is geen systematische en verplichte overdracht van informatie verzameld door de arbeidsgeneeskunde en de papieren dossiers worden in de kelder van de FOD Werkgelegenheid bewaard. Dezelfde moeilijkheid doet zich voor wanneer er een verandering van stelsel is, de werknemer van een statuut naar een ander gaat (werknemer, zelfstandige, gepensioneerde). Er zou een mechanisme voor de overdracht van medische gegevens in het globaal medisch dossier of naar een arts van zijn keuze ingevoerd moeten worden. Zodra men verdachte longlaesies heeft moet er immers een snelle diagnose kunnen worden gesteld in plaats van een langdurig onderzoek bij hypothetische werkgevers: een late diagnose blokkeert soms een vergoeding.

Mevrouw Fonck staat open voor de opmerkingen over de verdeling van de vergoedingen tussen de slachtoffers, de rechthebbenden. De realiteit van een persoon en zijn entourage is niet die van een ander, dus moeten we een goed evenwicht vinden. Ze vroeg of de “vertegenwoordigers van de slachtoffers” geen voorstellen hebben en of er één enkel model nodig is of eerder verschillende soorten modellen die beter afgestemd zijn op de verschillende realiteiten.

Elle a comparé le nombre de victimes bénéficiaires par rapport à la population globale en France et en Belgique. Elle constate que près de trois fois plus de patients bénéficient d'une indemnité dans le cadre d'un fonds “amiante” en France qu'en Belgique, que ce soit sur le volet global ou sur les nouveaux dossiers introduits à propos des victimes et des ayants-droits.

En Belgique, remarque-t-elle, des patients échappent au système à cause d'un cheminement administratif complexe. Ne faut-il dès lors pas améliorer l'accompagnement des victimes ou de leurs ayants-droits dans ce parcours administratif en le facilitant? Il existe fort justement un numéro vert mais il faut éviter qu'il renvoie les demandeurs d'Hérode à Pilate.

Concernant les délais, elle constate que la France a imposé des règles strictes pour le traitement des dossiers. En pratique, on y traite un dossier en 4 à 5 mois. En Belgique, il faut encore 300 jours. Vu le pronostic court des victimes, ne faut-il donc pas se donner des exigences de temps plus strictes tout en demeurant réalistes pour une exécution correcte?

L'oratrice relève également, au-delà de la sous-déclaration, une capacité insuffisante à diagnostiquer les lésions dues à l'amiante et à mettre en évidence les contacts avec l'amiante intervenus dans la sphère professionnelle. On peine à accéder aux données existantes car il y a un long délai de latence entre l'exposition à l'amiante et la survenance des symptômes. Il n'y a pas de transmission systématique et obligatoire des informations récoltées par la médecine du travail et les dossiers-papiers sont conservés dans les sous-sols du SPF Emploi. La même difficulté se pose quand il y a un changement de régime, le travailleur passant d'un statut à un autre (salarié, indépendant, pensionné). Il faudrait instaurer une mécanique de transmission des données médicales dans le dossier médical global ou vers un médecin de son choix. En effet, dès qu'on a des lésions pulmonaires suspectes, il faut pouvoir poser un diagnostic rapide plutôt que mener une enquête longue auprès d'employeurs hypothétiques, le diagnostic tardif bloquant parfois une indemnisation.

Mme Fonck est sensible aux propos tenus sur la ventilation des indemnisations entre victimes, ayants-droits. La réalité d'une personne et de son entourage n'étant pas celle d'une autre, il faut trouver un équilibre adéquat. Elle demande si les “représentants des victimes” n'ont pas de propositions à faire et s'il faut une modélisation unique ou plutôt des modélisations de différents types mieux adaptées aux réalités plurielles.

De spreekster voegt daaraan toe dat de kosten van de zorg voor patiënten een ander aspect is dat men niet mag vergeten. De wet bepaalt dat het asbestfonds alleen het aandeel van de kosten van de gezondheidszorg in verband met de ziekte vergoedt. Ze vraagt de deelnemers of zij het relevant achten om, in sommige gevallen, meer “royale” tussenkomsten te voorzien voor de slachtoffers voor wie het overblijvende aandeel aanzienlijk blijft. Sommigen kunnen immers niet als chronisch zieken worden beschouwd om net als zij een voorkeursbehandeling te krijgen. Bovendien verandert de vergoeding van bepaalde geneesmiddelen in de tijd. Mevrouw Fonck vraagt of de vertegenwoordigers van de slachtoffers over cijfergegevens over de overblijvende kosten ten laste van de patiënten beschikken en of de slachtoffers specifieke vragen hebben in dit verband.

Om toekomstige blootstelling te voorkomen, of op zijn minst strenger te zijn met betrekking tot de blootstelling aan deze producten tijdens werken, is er een sterke interactie noodzakelijk met de gewesten en gemeenten en met de maatregelen in het kader van de bescherming op het werk. Dit geldt met name voor de onderaannemers op huidige en toekomstige werven.

Een recente rechtszaak heeft de verantwoordelijkheid van een onderneming in dit verband bewezen, wat de spreekster ertoe brengt om het aspect van “de vervuiler betaalt” te bespreken. Wanneer de rechter deze verantwoordelijkheid heeft erkend, moet de onderneming die opnemen ten aanzien van het asbestfonds. Mevrouw Fonck verwijst naar een ingediende tekst om een aanvullend en verplicht financieringsmechanisme voor deelname aan het fonds in te voeren ten laste van door de rechter verantwoordelijk verklaarde ondernemingen. Dit vereist weliswaar de voorafgaande mogelijkheid om deze ondernemingen te laten dagvaarden voor de rechter, maar het zou eerlijk zijn, volgens mevrouw Fonck, dat de verantwoordelijke ondernemingen meer bijdragen aan de financiering van het fonds.

Mevrouw Fonck dringt erop aan dat we, tien jaar na de oprichting van het fonds, rekening moeten houden met de slachtoffers, hun vergoeding, en vooruitgang boeken in de door te voeren verbeteringen in de werking van het fonds. We moeten ook elementen ontleen aan de goede praktijken in het buitenland zonder het dossier door te schuiven naar een commissie. Ze roept haar collega's op om samen te werken en te luisteren naar de experts van de Franse, Italiaanse en andere fondsen waarvan zij vindt dat België er veel van te leren heeft en hoopt dat dit ondanks het huidige wetsontwerp en de verwerping van de ingediende amendementen mogelijk zal zijn.

L'oratrice ajoute que le coût des soins pour les patients est un autre volet à ne pas oublier. La loi prévoit que le fonds “amiante” rembourse uniquement la quote-part du coût des soins de santé en rapport avec la maladie. Elle demande aux intervenants s'ils estiment pertinent de prévoir, dans certains cas, des interventions plus “généreuses” pour les victimes pour qui la quote-part résiduelle demeure importante. En effet, certaines peuvent ne pas avoir été considérées comme malades chroniques pour, comme eux, bénéficier d'un régime préférentiel. Par ailleurs, des modifications de remboursement pour certains médicaments varient dans le temps. Mme Fonck demande si les représentants des victimes disposent de données chiffrées concernant les coûts résiduels à charge des patients et si les victimes ont des demandes particulières quant à ce.

Pour éviter de nouvelles expositions ou à tout le moins être plus rigoureux quant à l'exposition à ces produits lors de travaux, il faut une interaction forte avec les Régions et les communes et avec les dispositions prises dans le cadre de la protection au travail. Ceci concerne notamment les sous-traitants sur les chantiers présents et à venir.

Un procès récent a mis en évidence la responsabilité d'une entreprise en la matière, qui conduit l'oratrice à aborder le volet pollueur-payeur. Quand la justice a reconnu une telle responsabilité, il faut que l'entreprise l'assume par rapport au fonds “amiante”. Mme Fonck évoque un texte déposé pour instaurer un mécanisme de financement complémentaire et obligatoire en termes de participation au fonds à charge des entreprises déclarées responsables judiciairement. Ceci requiert certes la possibilité préalable d'attirer ces entreprises en justice mais il serait juste, selon Mme Fonck, que les entreprises responsables participent davantage au financement du fonds.

Mme Fonck insiste sur le fait que, dix ans après la constitution du fonds, il faut prendre en compte les victimes, leur indemnisation et avancer dans les améliorations à apporter au fonctionnement du fonds. Il convient aussi de s'inspirer des bonnes pratiques mises en place à l'étranger sans en commissionner le dossier. Elle en appelle à ses collègues pour travailler ensemble et entendre les experts des fonds français, italien et autres dont elle estime que la Belgique a beaucoup à apprendre et espère que cela sera possible malgré le projet de loi actuel et le rejet des amendements déposés.

Mevrouw Anne Dedry (Ecolo-Groen) vraagt aan de genodigden of ze de voorbije jaren op internationale conferenties rond asbest goede voorbeelden en goede praktijken toegelicht gekregen hebben, waaruit wij zouden kunnen leren? We hoeven immers het warm water niet opnieuw uit te vinden.

Haar volgende vraag is een zeer concrete: hebben de sprekers een toezegging gekregen over alle vragen of alleen over de vraag over de verjaring?

Ze herinnert eraan dat Ecolo-Groen een wetsvoorstel heeft ingediend met daarin zeven voorstellen:

1. De verjaringstermijn van 20 naar 50 jaar brengen;
2. De lijst met aandoeningen die vergoed kunnen worden, uitbreiden met strottenhoofdkanker en longkanker;
3. Het verschil tussen werknemers en omgevings-slachtoffers moet opgeheven worden. Iedereen die slachtoffers is moet recht krijgen op een schadevergoeding;
4. De mogelijkheid bieden om een aanvullende schadeloosstelling te krijgen als er nog een andere ziekte optreedt;
5. De mogelijkheid om een derde, eventueel aansprakelijke partij voor de rechter te dagen, mag nooit vervallen, ook niet als men een schadevergoeding krijgt;
6. Een groen nummer invoeren dat slachtoffers meer en sneller informatie geeft. Wat verstaan de sprekers precies onder het nummer dat zij voorstellen?
7. De industrie laten bijdragen aan het fonds, naast de overheid en de werkgevers.

Mevrouw Dedry wijst erop dat veel vragen van de belangenverenigingen werden opgenomen in dit wetsvoorstel en ze hoopt feedback te krijgen.

De heer Marco Van Hees (PTB-GO!) bedankt de sprekers voor hun uiteenzettingen die schandalige situaties in België hebben belicht en tegelijkertijd een wetsontwerp dat, op een manier die hij ongelooflijk acht, een te goed gestijfd asbestfonds aan het licht brengt.

Hij heeft de ongedekte behoeften in termen van niet-erkende ziekten en onbestaande preventie opgemerkt. Hij vraagt zich af of we niet ook een reserve voor de

Mevrouw Anne Dedry (Ecolo-Groen) demande aux orateurs si des exemples ou des pratiques dont nous pourrions nous inspirer se sont dégagés des conférences internationales sur l'amiante organisées ces dernières années. En effet, il ne s'agit pas de réinventer ce qui existe déjà.

L'intervenante pose ensuite une question très concrète: les orateurs ont-ils obtenu un engagement au sujet de l'ensemble des questions ou seulement de celle relative à la prescription?

Elle rappelle qu'Ecolo-Groen a déposé une proposition de loi dans laquelle figuraient sept propositions:

1. Faire passer le délai de prescription de 20 à 50 ans;
2. Élargir la liste des affections susceptibles de donner lieu à une indemnisation en y ajoutant le cancer du larynx et le cancer du poumon;
3. Supprimer la distinction opérée entre les travailleurs et les victimes environnementales. Toutes les victimes doivent avoir droit à une indemnisation;
4. Prévoir la possibilité d'obtenir une réparation complémentaire en cas de survenance d'une autre maladie;
5. Faire en sorte qu'il soit toujours possible d'assigner en justice un tiers éventuellement responsable, même si l'intéressé a obtenu une indemnisation;
6. Créer un numéro vert qui informe les victimes de façon plus complète et plus rapide. Les orateurs pourraient-ils apporter des précisions quant au fonctionnement du numéro qu'ils proposent?;
7. Contraindre le secteur de l'industrie à contribuer au fonds, à l'instar des pouvoirs publics et des employeurs.

Mme Dedry souligne que beaucoup de demandes émanant de groupements d'intérêt ont été relayées dans la proposition de loi précitée. Elle espère obtenir un *feedback* en la matière.

M. Marco Van Hees (PTB-GO!) remercie les intervenants pour les exposés qui ont épinglé des situations révoltantes en Belgique et en même temps un projet de loi qui dénonce, d'une manière qu'il juge incroyable, un fonds "amiante" trop doté.

Il a noté les besoins non couverts en terme de maladie non reconnue et de prévention inexistante. Il s'interroge s'il ne faut pas, en plus, constituer une réserve pour

toekomst moeten opbouwen gezien de lange incubatietijd van mesotheliom en een mogelijke piek rond 2025.

Volgens hem is de kwestie van “de vervuiler betaalt” onvermijdelijk. Het proces van de familie Jonckheere heeft Eternit verplicht om 25 000 euro te betalen als schadevergoeding, een schandelijk laag bedrag gezien het fortuin van de familie Emsens, een vermogen van meer dan 3,5 miljard, dat een bron voor het asbestfonds zou kunnen zijn.

Afgezien van de juridische problemen om deze fondsen te mobiliseren, vraagt de heer Van Hees of de vertegenwoordigers van de slachtoffers voorstellen hebben voor de toepassing van het principe van de vervuiler betaalt en wat zij denken van een eventuele ratificatie door België van het verdrag van Lugano dat voorziet in preventiemiddelen en een schadeloosstelling op internationaal niveau van de schade veroorzaakt door activiteiten die gevaarlijk zijn voor het milieu.

De spreker vraagt zich af of het niet gevaarlijk is om alleen bepaalde vormen van longkanker te erkennen onder het voorwendsel van overstelpt te worden door aanvragen.

Iedereen die zich als een slachtoffer beschouwt, zou volgens hem een aanvraag moeten kunnen indienen. Het wetsvoorstel voorziet in een budget van 650 000 euro voor onderzoek en preventie. De heer Van Hees vindt dit bedrag belachelijk in vergelijking met het overschot van 80 miljoen euro. Hij merkt op dat, volgens een bedrijf dat gespecialiseerd is in de bestrijding van asbest, 70 % van de scholen in de Federatie Wallonië-Brussel te maken zouden hebben met asbestproblemen. Hij vraagt of er een schatting bestaat van de preventiekosten.

Hij maakt ook gewag van een situatie in Sint-Niklaas, waar men heeft vastgesteld dat een stortplaats voor asbest zelfs niet bedekt was. De firma SVK, al verantwoordelijk voor de productie van asbest, is in dit geval verantwoordelijk voor de stortplaats. Ze zet haar onverantwoordelijke en schadelijke praktijken voor de gezondheid van de omwonenden voort. De heer Van Hees vraagt zich af of er een kaart van de asbestslachtoffers bestaat. Als dat zo is, wil hij het aantal weten en het aandeel dat niet erkend is door het AFA. Hij vraagt ook waarom de overheid de sites niet sluit zodra ze als gevaarlijk erkend zijn. Hij eindigt met de vraag waarom er in België geen installaties bestaan voor het verglazen van asbest.

Mevrouw Muriel Gerken (Ecolo-Groen), medevoorzitter, is verheugd over de aanwezigheid en de strijd van de sprekers en wil herinneren aan de parlementaire

l'avenir vu l'incubation longue du mésothéliome et un possible pic à assumer vers 2025.

Selon lui, la question du pollueur-payeur est incontournable. Le procès de la famille Jonckheere a obligé Eternit à payer 25 000 euros au titre de réparation de dommages, montant dérisoire et révoltant si on le compare à la fortune de la famille Emsens, un patrimoine de plus de 3,5 milliards qui pourraient être une source pour le fonds “amiante”.

Au delà des difficultés légales à mobiliser ces fonds, M. Van Hees demande si les représentants des victimes ont des pistes à proposer pour appliquer le principe du pollueur-payeur et ce qu'ils pensent d'une éventuelle ratification par la Belgique de la Convention de Lugano prévoyant des moyens de prévention et une réparation à un niveau international des dommages résultant d'activités dangereuses pour l'environnement.

L'orateur s'interroge quant à savoir s'il n'est pas dangereux de ne reconnaître que certaines catégories de cancers du poumon sous prétexte d'éviter d'être submergé par les demandes.

Toute personne qui s'estime victime devrait, selon lui, pouvoir introduire une demande. Le projet de loi prévoit un budget de 650 000 euros pour la recherche et la prévention. M. Van Hees juge ce montant dérisoire par rapport à l'excédent de 80 millions. Il indique que, selon une société spécialisée dans la lutte contre l'amiante, 70 % des écoles de la Fédération Wallonie-Bruxelles seraient concernées par des problèmes d'amiante. Il demande s'il existe une estimation du coût de la prévention.

Il fait également état de la situation à Sint-Niklaas où l'on a constaté qu'un site d'enfouissement de l'amiante n'était même pas recouvert. La firme SVK, déjà responsable de production d'amiante, est dans ce cas en charge de la déchetterie. Elle poursuit ses pratiques irresponsables et dangereuses pour la santé des riverains. M. Van Hees demande s'il existe une cartographie des victimes de l'amiante. Si oui, il aimerait en connaître le nombre et la proportion qui n'a pas été reconnue par l'AFA. Il se demande en outre pourquoi le gouvernement ne ferme pas les sites à partir du moment où ils sont reconnus dangereux. Il termine en se demandant pourquoi il n'existe pas en Belgique d'installations pour vitrifier l'amiante.

Mme Muriel Gerken (Ecolo-Groen), co-présidente, salue la présence et le combat des intervenants et souhaite rappeler les travaux parlementaires réalisés depuis

werkzaamheden sinds 2003-2004 in samenwerking met de vertegenwoordigers van de slachtoffers van asbest. Deze werkzaamheden hebben in 2006 geleid tot een wetsvoorstel dat medeondertekend werd door alle politieke fracties.

Ze legt uit dat, ingevolge een overlijden dat indruk had gemaakt op de premier in die tijd, in de programmawet een wetsvoorstel werd opgenomen tot oprichting van het huidige Asbestfonds, maar met wijziging van bepaalde elementen van het oorspronkelijke wetsvoorstel. Ze verduidelijkt dat ze nu opnieuw opgenomen zijn in de teksten van mevrouw Van Peel, mevrouw Dedry en haar zelf, zoals het beroep bij de rechter parallel aan dat bij het Asbestfonds, de uitbreiding tot momenteel niet-erkende ziekten en de verlenging de verjaringstermijn.

Mevrouw Gerkens spreekt vervolgens in eigen naam en herinnert aan het specifieke karakter van het probleem van asbest. Volgens haar is het drama dat we vandaag kennen te wijten aan het feit dat asbest een zeer winstgevende zaak was waarin vele Belgische families hadden geïnvesteerd, wat de overheid ertoe aanzette een oogje dicht te knijpen voor de dodelijke gevaren en er ten slotte heeft toe gebracht om het compensatiefonds op te richten. Ze benadrukt echter de voortdurende kruising met de maatregelen ter bescherming van de werknemers van het Fonds voor de Beroepsziekten en de moeilijkheid om maatregelen voor te stellen die de werknemers een schadeloosstelling garandeert door de werkgevers die hen aan asbest hebben blootgesteld zonder adequate bescherming. Dat is het principe van de onverschoonbare fout vanwege de werkgever. De partners van de NAR vrezen een veralgemening tot alle beroepsziekten veroorzaakt door een tekortkoming van de werkgever.

De spreker geeft aan dat Frankrijk een regeling heeft uitgewerkt die geweigerd wordt door de Nationale Arbeidsraad in België, zowel van werkgevers- als van vakbondszijde. Volgens haar moet dieper worden ingegaan op het essentiële vraagstuk van de beste vorm van erkenning van de verantwoordelijkheid van de werkgever, onder meer door een verhoogde bijdrage in de financiering van het Fonds. Ze merkt evenwel de bezorgdheid van de sprekers op om niet het risico te nemen van een permanente financiering van het Fonds die zou afhangen van de verantwoordelijke ondernemingen omdat veel ervan erin slagen om zich eraan te onttrekken.

Met betrekking tot de vermindering van de risico's en de bescherming van de werknemers tegen asbest verduidelijkt ze dat in 2006-2007 de verplichtingen van de werkgever aangescherpt zijn. Ze herinnert aan de publicatie van twee zeer goed gemaakt brochures over

2003-2004 en collaboration avec les représentants des victimes de l'amiante. Ils ont abouti en 2006 à une proposition de loi cosignée par tous les groupes politiques.

Elle expose qu'à la suite d'un décès qui a marqué le premier ministre de l'époque, la loi-programme a intégré un projet de loi portant création du Fonds amiante actuel mais en modifiant certains éléments de la proposition de loi initiale. Elle précise qu'ils sont réintégrés aujourd'hui dans les textes de Mme Van Peel, Mme Dedry et elle-même, tels que le recours en justice parallèlement à celui au Fonds amiante, l'élargissement aux maladies non reconnues actuellement et l'allongement du délai de prescription.

Mme Gerkens intervient ensuite à titre personnel et rappelle la spécificité du problème de l'amiante. Pour elle, le drame que l'on connaît aujourd'hui s'explique par le fait que l'amiante était une affaire très rentable dans laquelle nombre de familles belges avaient investi, ce qui a poussé les autorités à fermer les yeux sur les dangers mortels et les a finalement conduits à créer le fonds d'indemnisation. Cependant, elle souligne le croisement constant avec les dispositions de protection des travailleurs du Fonds des maladies professionnelles et la difficulté de proposer des mesures qui garantissent aux travailleurs une indemnisation par les employeurs qui les ont exposés à l'amiante sans protection suffisante. C'est le principe de la faute inexplicable de la part de l'employeur. Les partenaires du CNT craignent une généralisation à toutes les maladies professionnelles causées par un manquement de l'employeur.

Elle explique que la France a créé un dispositif refusé par le Conseil national du travail en Belgique, tant du côté patronal que syndical. Elle pense qu'il faut continuer à investiguer la question essentielle de la meilleure forme de reconnaissance de la responsabilité de l'employeur, notamment via une intervention majorée dans le financement du Fonds. Cependant, elle note la préoccupation des intervenants de ne pas prendre le risque d'un financement permanent du Fonds qui dépendrait des entreprises responsables car nombre d'entre elles arrivent à s'y soustraire.

Sur la diminution des risques et la protection des travailleurs par rapport à l'amiante, elle précise qu'en 2006-2007, les obligations des employeurs ont été durcies. Elle rappelle la publication de deux brochures très bien réalisées sur les risques et les précautions à

de risico's en de voorzorgsmaatregelen, maar betreurt het dat ze in de vergetelheid zijn geraakt, ondanks de risico's die nog steeds worden gelopen. Ze wil dat de zelfstandigen beter geïnformeerd worden, omdat velen niet weten dat ze blootgesteld zijn geweest aan asbest en dat ze recht kunnen hebben op een uitkering door het Asbestfonds aangezien zij doorgaans geen beroep kunnen doen op het FBZ.

Ze vraagt om meer informatie om de diagnose van asbestvergiftiging door gezondheidszorgbeoefenaars te verbeteren en vraagt of er goede praktijken bestaan die de sprekers zouden kunnen delen. Tot slot verwijst mevrouw Gerkens naar de analyse van de heren Lescot en Ray over de wetsvoorstellen en voorstellen van resolutie die zijn ingediend door mevrouw Dedry, mevrouw Fonck en haar in verband met de verbetering van de *follow-up* van de bescherming van de gezondheid van de werknemers tijdens hun hele loopbaan. De sreekster geeft aan dat het interessant zou zijn om ze verder te bespreken in het verlengde van de werkzaamheden van deze dag.

B. Antwoorden van de genodigden

De heer Willy Ray (CAPD) is van mening dat de artsen van het Asbestfonds en van het FBZ meer boekhouder dan arts zijn. Zij hebben immers besparingen gedaan door het wegvallen van de vergoede personen die in de mijnen werkten en de niet-erkenning van de slachtoffers van wie het dossier geklasseerd is onder ziekte X, dat wil zeggen ziekten die niet opgenomen zijn in de zeer korte lijst van de beroepsziekten. België is een van de meest strikte landen in het erkennen van asbest gerelateerde ziekten, verduidelijkt hij. Hij vindt de tolerantieniveaus van het FBZ te hoog en legt uit dat hij een twintigtal dossiers heeft ingediend die allemaal werden afgewezen terwijl deze ziekten worden erkend in andere landen. In België, zegt hij, volstaat het bij de MIVB en de NMBS te werken en de remblokken te vervangen om te worden blootgesteld aan asbest.

Hij vindt dat het interessant zou zijn om de heer Goudaillez, directeur van het asbestverwijderingsbedrijf SBMI in Mons, en deskundigen in pulmonologie te horen om de gevaren te beoordelen. Hij merkt op dat de doelstelling van de controleartsen van ondernemingen de terugkeer naar het werk is en dat zij niet over de middelen beschikken om de diagnose van asbestbesmetting te stellen, die al moeilijk te stellen is door specialisten.

De heer Vivian Lescot (CAPD) herinnert eraan dat de werknemers van wie de pathologie wordt erkend door het Asbestfonds of het FBZ geen zaak meer kunnen aanspannen. Hij is van mening dat op die manier

prendre mais regrette qu'elles semblent passées aux oubliettes malgré les risques encore courus. Elle souhaite que les indépendants soient mieux informés car beaucoup ignorent qu'ils ont pu être exposés à l'amiante et qu'ils peuvent émarger au Fonds amiante puisqu'ils ne bénéficient pas habituellement du FMP.

Elle demande plus d'information pour améliorer le diagnostic d'intoxication à l'amiante par les professionnels de la santé et demande s'il existe des bonnes pratiques que les intervenants pourraient partager. Elle termine en relayant les références de MM. Lescot et Ray sur les propositions de lois et de résolutions déposées par Mmes Dedry, Fonck et elle-même relatives à l'amélioration du suivi de la protection de la santé des travailleurs pendant toute leur carrière, en disant qu'il serait intéressant de les travailler en prolongement des travaux de cette journée.

B. Réponses des orateurs

M. Willy Ray (CAPD) estime que les médecins du Fonds amiante et du FMP sont davantage comptables que médecins. En effet, ils ont réalisé des économies grâce à la disparition des personnes indemnisées qui travaillaient à la mine et la non-reconnaissance des victimes dont le dossier a été classés sous pathologie X, c'est-à-dire des maladies non reprises dans la liste très restreinte des maladies professionnelles. La Belgique est un des pays les plus stricts pour reconnaître les pathologies liées à l'amiante, précise-t-il. Il juge les seuils de tolérance du FMP trop élevés et explique qu'il a rentré une vingtaine de dossiers qui ont tous été rejetés alors que ces maladies sont reconnues dans d'autres pays. En Belgique, dit-il, il suffit de travailler à la STIB ou à la SNCB et changer des patins de frein pour être exposés à l'amiante.

Il trouve qu'auditionner M. Goudaillez, directeur de la société de désamiantage SBMI à Mons, et des experts en pneumologie serait intéressant pour évaluer les dangers. Il remarque que l'objectif des médecins contrôleur des entreprises est la remise au travail et qu'ils n'ont pas les outils pour diagnostiquer une contamination à l'amiante, déjà difficilement décelable par les spécialistes.

M. Vivian Lescot (CAPD) rappelle que les travailleurs dont la pathologie est reconnue par le Fonds amiante ou le FMP ne peuvent plus ester en justice. Il estime que de la sorte on donne un prix pour détruire la santé

een beloning wordt gegeven voor het schaden van de gezondheid van de werknemers en vraagt zich af of het FBZ geen verzekering is die bepaalde ondernemers toelaat om te doden. Hij vindt dat deze werknemers die in gevaar zijn gebracht door hun werkgever het recht zouden moeten hebben om hem aan te klagen. Volgens hem is het echter de rol van de inspecteurs om de ondernemers te identificeren die de gezondheid van werknemers en burgers bedreigen door hen bloot te stellen aan verontreinigende stoffen opdat zij worden vervolgd. Volgens hem is een wetgeving zonder geldstraf ondoeltreffend.

Net als de heer Ray denkt hij dat de erkenning van het FBZ bevooroordeeld is, want beslist door de mensen die zullen moeten betalen. Het voorstel van resolutie beoogt een wetenschappelijk comité te definiëren dat zou bepalen of er een verband bestaat tussen een materiaal dat wordt gebruikt in een fabriek en ziekten, zodat we rampen kunnen voorkomen.

Met betrekking tot het voorbeeld van SVK in Sint-Niklaas stelt hij dat asbest niet mag worden ingegraven of gebetonneerd, maar moet worden geëlimineerd door de vezels te breken. In Frankrijk heeft hij het nut van plasmafakkels gezien, maar in België vindt hij ze te duur. Hij hoopt dat de firma FBMI wordt gesteund die asbest langs chemische weg elimineert.

De heer Marc Molitor (Abeva) is van oordeel dat het AFA een essentieel instrument is en verduidelijkt dat dit de eerste eis van Abeva was. Hij vindt dat het breken met het oude principe van immuniteit belangrijk is voor de slachtoffers van asbest maar ook symbolisch, zelfs als het resultaat in economische termen beperkt is. De sociale partners beslissen over dit dossier maar hij is van mening dat ze een aansporing kunnen gebruiken. Volgens hem is de meest veelbelovende weg de toename van afwijkingen van het immuniteitsbeginsel, wat zou neerkomen op het debat over de onvergeeflijke fout dat nog niet tot een resultaat heeft geleid in de Nationale Arbeidsraad, die zich ertegen verzet, zoals sommige vakbonden. Hij vindt dit niettemin een fundamentele weg om ervoor te zorgen dat de slachtoffers in het gelijk gesteld worden en zegt dat hij ze zal blijven verdedigen.

Hij legt uit dat de verjaring in het burgerlijk recht gepaard gaat met het immuniteitsbeginsel. De formulering van het wetsvoorstel lijkt hem relevant, omdat ze neerkomt op een vorm van onverjaarbaarheid, de termijn wordt opgeschort als de ziekte maximaal vijf jaar na haar verschijning wordt aangegeven. Hij zegt dat hij het advies van de commissie van experts afwacht en merkt op dat de Raad van State ermee akkoord lijkt te gaan. De immuniteit zou echter een probleem van gelijke behandeling door het Asbestfonds kunnen opleveren

des travailleurs et il se demande si le FMP n'est pas une assurance permettant à certains entrepreneurs de tuer. Il trouve que ces travailleurs qui ont été mis en danger par leur employeur devraient avoir le droit de l'attaquer. Toutefois, selon lui, c'est le rôle des inspecteurs d'identifier les entrepreneurs qui menacent la santé des travailleurs et des citoyens en les exposant à des polluants pour qu'ils soient poursuivis. Selon lui, une législation sans sanction pécuniaire est inefficace.

Comme M. Ray, il pense que la reconnaissance du FMP est biaisée car décidée par les personnes qui devront payer. Le projet de résolution vise à définir un comité scientifique qui déterminerait un lien entre un matériel employé dans une usine et des maladies afin que l'on puisse prévenir des catastrophes.

Reprenant l'exemple de SVK à Sint-Niklaas, il affirme que l'amiante ne doit être ni enfouie ni bétonnée mais éliminée en cassant sa fibre. En France, il a observé l'utilité des torches à plasma mais la Belgique les trouve trop onéreuses. Il souhaite que l'on soutienne la firme FBMI qui élimine l'amiante par voie chimique.

M. Marc Molitor (Abeva) juge que l'AFA est un outil essentiel et précise que c'était la première revendication d'Abeva. Il trouve que rompre avec le vieux principe d'immunité est important pour les victimes de l'amiante mais aussi symboliquement même si le résultat en termes économiques sera faible. Les partenaires sociaux ont la main sur ce dossier mais il estime qu'un rôle d'aiguillon peut être joué. Selon lui, la voie la plus prometteuse est l'augmentation des dérogations au principe d'immunité, ce qui reviendrait au débat sur la faute inexcusable qui n'a pas encore trouvé d'aboutissement au Conseil national du travail, qui s'y oppose, tout comme certains syndicats. Il trouve néanmoins cette voie fondamentale pour que les victimes obtiennent gain de cause et dit qu'il continuera à la défendre.

Il explique que la prescription en droit civil va de pair avec le principe d'immunité. La formulation de la proposition de loi lui semble pertinente car elle équivaut à une forme d'imprescriptibilité, le délai étant suspendu si la maladie a été déclarée maximum cinq ans après son émergence. Il dit attendre l'avis de la commission d'experts et précise que le Conseil d'État semble d'accord. Par contre, pour l'immunité, il pourrait se poser un problème d'égalité de traitement par le Fonds amiante entre les professionnels, qui reçoivent un complément,

tussen de beroepsmensen, die een toeslag ontvangen, en de anderen, dat wil zeggen, de “omgeving”, de zelfstandigen, de paraberoepsbeoefenaars, ... Indien deze laatsten de opheffing van het immuniteitsbeginsel verkrijgen, stelt de heer Molitor zich vragen over de gevolgen, omdat een deel van de slachtoffers van het AFA kan vervolgen en het andere niet. Hij vreest dat dit ertoe zal leiden dat het AFA wordt voorbehouden voor niet-beroepsbeoefenaars.

Hij wijst er op dat er vaak een misverstand bestaat over het AFA. Het is geen louter voor milieuslachtoffers bestemd Fonds: de asbestslachtoffers die er vandaag een beroep op doen, zijn zowel beroepsmensen als niet-beroepsmensen (behalve zij die aan longkanker lijden, als die kanker aan asbest te wijten is, iets waarop de spreker kritiek uit). Hij is van mening dat het nuttig zou zijn dat het Verdrag van Lugano, dat door België geratificeerd is, nu goedgekeurd wordt door de vergadering.

Hij praat over journalist Johan Devos, die een boek over Sint-Niklaas heeft gepresenteerd waarvan een hoofdstuk is gewijd aan asbest en verklaarde dat geen enkele zieke had willen getuigen. Hij vertelt dat hun partner, Michel Verniers, het idee heeft geopperd om lokale epidemiologische studies uit te voeren, maar dat niemand ze wil doen. Hij voegt daaraan toe dat gedetailleerde gegevens over de zieken per gebied zeer moeilijk te verkrijgen zijn. Een deskundige van de Fiva zou hebben uitgelegd dat om gevallen van longkanker te erkennen in Frankrijk, de commissie die de gevallen onderzoekt rekening houdt met een reeks aanwijzingen, waaronder de frequentie van de ziekte in een bepaald gebied. Dergelijke studies in Sint-Niklaas of Kapellen zouden nuttig zijn volgens hem.

Hij verduidelijkt dat de sas waarover mevrouw Mengeot en hijzelf hebben gesproken niet onoverkomelijk is, maar betekent dat in een besmette omgeving zijn of bepaalde kenmerken vertonen al een vermoeden inhoudt die de erkenningsdossiers zou kunnen versnellen. Maar hij verduidelijkt dat dit niet de deur mag sluiten voor andere kandidaten die menen slachtoffer te zijn.

Mevrouw Marie-Ange Mengeot (Abeva) herinnert eraan dat zij journaliste is en in 1977 de eerste was die over de gevaren van asbest in België sprak. Ze had met name de baas van SVK in Sint-Niklaas ondervraagd, omdat de werknemers weigerden om te getuigen. Zij verklaart dit door het feit dat SVK, net als vele andere, een familiebedrijf met een paternalistisch beheer was en dat het moeilijk was voor de werknemers om te erkennen dat ze waren bedrogen door hun werkgever die zij vertrouwden.

et les autres, c'est-à-dire les “environnementaux”, les indépendants, les para-professionnels,... Si ces derniers obtiennent la suppression du principe d'immunité, M. Molitor s'interroge sur les conséquences car une partie des victimes de l'AFA pourra ester en justice et l'autre pas. Il craint que cela aboutisse à ce que l'AFA soit réservé aux non-professionnels.

Il souligne que souvent il y a un malentendu quant à l'AFA. Ce n'est pas un fonds réservé aux victimes environnementales: les victimes de l'amiante qui en bénéficient aujourd'hui sont professionnelles comme non professionnelles (sauf les cancéreux du poumon, si celui-ci est provoqué par l'amiante, ce que l'orateur critique). Il estime qu'il serait utile que la Convention de Lugano, ratifiée par la Belgique, soit à présent votée par les assemblées.

Il parle du journaliste Johan Devos, qui a présenté un livre sur Sint-Niklaas dont un chapitre est consacré à l'amiante et il précisait qu'aucun malade n'avait voulu témoigner. Il relate que leur partenaire, Michel Verniers, a lancé l'idée d'études épidémiologiques locales mais personne ne veut les faire. Il précise en outre que les données détaillées sur les malades par zone sont très difficiles à obtenir. Un expert du Fiva lui aurait expliqué que pour reconnaître les cas de cancer du poumon en France, la commission qui examine les cas prend en compte un faisceau d'indices, notamment la fréquence des pathologies dans une zone donnée. Ce genre d'études à Sint-Niklaas ou Kapellen serait utile selon lui.

Il précise que le sas dont Mme Mengeot et lui-même ont parlé n'est pas un sas prohibitif mais signifie qu'être dans l'environnement contaminé ou présenter certaines caractéristiques représente déjà une présomption qui pourrait faire avancer plus rapidement les dossiers de reconnaissance. Mais il précise que cela ne doit pas fermer la porte à d'autres demandeurs qui s'estimeraient victimes.

Mme Marie-Ange Mengeot (Abeva) rappelle qu'elle est journaliste et qu'en 1977, elle était la première à parler des dangers de l'amiante en Belgique. Elle avait notamment interrogé le patron de SVK à Sint-Niklaas car les travailleurs refusaient de témoigner. Elle l'explique par le fait que SVK, comme nombre d'autres, était une entreprise familiale à gestion paternaliste et qu'il était difficile aux travailleurs de reconnaître qu'ils avaient été trompés par leur employeur en qui ils avaient confiance.

Mevrouw Mengeot wil dat meer ziekten worden erkend en vergoed door het AFA, zoals longkanker. Ze betreurt de slechte verspreiding van de informatie, zelfs voor bekende ziekten zoals mesotheliom. Het Kankerregister registreerde in 2014 294 gevallen van mesotheliom, maar het AFA heeft er slechts 167 vergoed, verduidelijkt ze. Ze betreurt het dat 130 zieken per jaar niet de vergoeding voor een erkend mesotheliom aanvragen bij het AFA. Ze wil dat de artsen en longartsen beter geïnformeerd worden over het AFA en de mogelijke schadevergoedingen. Ze twijfelt eraan dat de asbest gerelateerde ziekten bekend zijn, en is van mening dat dit misschien te wijten is aan het feit dat het universitair onderwijs er maar weinig aandacht aan wijdt.

Met betrekking tot het traject van de patiënten zegt ze dat ze verschillen in de behandeling heeft vastgesteld tussen zieken, en soms risicovolle behandelingen, en ze pleit voor een consensus over de te volgen procedures door middel van informatie-uitwisseling met het oog op een harmonisering van de behandelingen in België.

Volgens mevrouw Mengeot is het uiteraard niet de bedoeling om alle patiënten naar Brussel of naar grote ziekenhuizen te sturen, maar om de kennis te verspreiden zodat iedereen dezelfde behandeling kan krijgen.

Er moet worden gezorgd voor psychologische ondersteuning voor de asbestslachtoffers en hun families. Vernemen dat iemand snel gaat sterven, is zeer moeilijk om te horen. Er zou een unanimité moeten bestaan over de begeleiding aan het einde van het leven van de slachtoffers van mesotheliom.

Zij merkt op dat in sommige landen, wanneer een werknemer een bedrijf verlaat, hij van de bedrijfsarts een medische fiche kan krijgen van de stoffen waaraan hij werd blootgesteld. Mevrouw Mengeot is van mening dat een dergelijke fiche zou moeten bestaan voor alle kmo-werknemers die in contact zouden kunnen komen met asbest.

Met betrekking tot de vragenlijsten stelt mevrouw Mengeot vast dat veel artsen geen vragen stellen aan hun patiënten over hun beroep of werkplek. Terwijl alle gezondheidszorgbeoefenaars die nieuwsgierigheid zouden moeten hebben met betrekking tot de gifstoffen waaraan de patiënt blootgesteld kan zijn. Blootstelling aan asbest is alomtegenwoordig. Een kapper werd gediagnosticeerd met mesotheliom, omdat hij werkte aan de uitgang van een fabriek waar de werknemers eraan blootgesteld waren. Een dame werd getroffen door borstvliesplak omdat haar man blootgesteld was aan asbest in zijn kindertijd. Een medisch dossier zou dergelijke elementen moeten bevatten.

Mme Mengeot souhaite que davantage de maladies soient reconnues et indemnisées par l'AFA, tel le cancer du poumon. Elle regrette la faible diffusion de l'information, même pour les maladies connues comme le mésothéliome. Le Registre du cancer, en 2014, a enregistré 294 cas de mésothéliome mais l'AFA n'en a indemnisé que 167, précise-t-elle. Elle déplore que 130 malades par an ne demandent pas d'indemnisation pour un mésothéliome reconnu à l'AFA. Elle souhaite une meilleure information des médecins et pneumologues sur l'AFA et les indemnisations possibles. Elle doute que les maladies liées à l'amiante soient bien connues, et estime que c'est peut-être dû au fait que l'enseignement universitaire leur laisse peu de place.

Évoquant le cheminement des malades, elle dit avoir constaté des différences de traitement entre malades, et parfois des traitements aventureux, et elle prône la recherche d'un consensus sur les procédures à suivre grâce à l'échange d'informations en vue d'une harmonisation des traitements en Belgique.

Pour Mme Mengeot, l'idée n'est évidemment pas d'envoyer tous les patients vers Bruxelles ou vers les grands hôpitaux, mais de diffuser le savoir pour que tous puissent bénéficier du même traitement.

Il faudrait prévoir un accompagnement psychologique pour les victimes de l'amiante et leurs familles. Apprendre qu'on va mourir rapidement, c'est très difficile à entendre. Il faudrait une unanimité pour l'accompagnement en fin de vie des victimes de mésothéliome.

Elle relève que, dans certains pays, quand un travailleur quitte une entreprise, il peut recevoir du médecin du travail une fiche médicale reprenant les substances auxquelles il a été exposé. Mme Mengeot estime qu'il faudrait prévoir une telle fiche pour tous les travailleurs de PME qui pourraient être en contact avec de l'amiante.

Par rapport aux questionnaires, Mme Mengeot constate que de nombreux médecins n'interrogent pas leur patient sur son métier ou son lieu de travail. Or tous les professionnels de la santé devraient avoir cette curiosité par rapport aux toxiques auxquels le patient peut avoir été exposé. L'exposition à l'amiante est ubiquitaire. Un coiffeur a été atteint de mésothéliome parce qu'il travaillait à la sortie d'une usine dont les travailleurs étaient exposés. Une dame a été atteinte de plaques pleurales parce que son époux avait été exposé à l'amiante dans son enfance. Un dossier médical devrait consigner de tels éléments.

De heer Marc Molitor (Abeva) verduidelijkt dat de aanwezigheid van borstvliesplak een belangrijk element kan vormen in de latere erkenning wanneer andere, ernstigere ziekten verschijnen.

De heer Willy Ray (CAPD) nodigt de parlementsleden uitdrukkelijk uit om het wetsontwerp te lezen over de gezondheid van de werknemers, ingediend op 16 april 2016, dat een professionele traceerbaarheid van elke werknemer mogelijk zou maken. Waar u ook werkt, kunt u worden blootgesteld aan asbest, of dat nu bijvoorbeeld in de verfindustrie of bij werken op de werkplek is. Zo werd iemand ziek omdat hij in het begin van zijn loopbaan in een glasfabriek had gewerkt. Hij weet dat hij veroordeeld is door de ziekte, maar is nog steeds niet erkend door het AFA. De erkenning is een echte hindernissenbaan. Soms worden de overlijdens toegeschreven aan de ouderdom terwijl het om asbest gaat. Het is niet normaal om te sterven op 60 jaar.

De heer Ray vraagt dat de leden de tekst over het beroepsgezondheidsdossier lezen, waarvan de gevolgen positief zouden zijn voor het RIZIV, om de bijdragen te verminderen en het aantal zieken te verlagen.

De heer Marc Molitor (Abeva) betreurt het nog niet het verwachte syntheserapport voor de tiende verjaardag van het AFA te hebben ontvangen. Dit rapport zou meer duidelijkheid scheppen over de termijnen voor de behandeling van de dossiers.

Volgens mevrouw Marie-Anne Mengeot (Abeva) werd een terugbetalingsverschil vastgesteld tussen slachtoffers die alleen afhankelijk zijn van het AFA en degenen die afhankelijk zijn van zowel het FBZ als het AFA. Er is een verbetering doorgevoerd, maar dat is niet voldoende. We moeten een statuut uitwerken voor degenen die afhankelijk zijn van het AFA, zodat al hun behandelingen worden vergoed.

Volgens de heer Marc Molitor (Abeva) erkennen een aantal elementen van de tekst van mevrouw Dedry de Abeva, zoals het groene nummer of de uitbreiding van de lijst van de ziekten. De tekst moet worden gewijzigd met betrekking tot de verjaringstermijnen, aangezien er geen verjaringstermijn is voor de aanvraag bij het AFA.

Met betrekking tot de schoolgebouwen werd er een gedeeltelijke inventarisatie gedaan in de Franse gemeenschap, maar lijkt de situatie onduidelijk. De heer Molitor vraagt zich af of men bang is om te communiceren hieromtrent.

M. Marc Molitor (Abeva) précise que la présence de plaques pleurales peut constituer un élément important dans la reconnaissance ultérieure, lorsqu'apparaissent d'autres pathologies plus lourdes.

M. Willy Ray (CAPD) invite avec insistance les parlementaires à lire le projet de loi sur la santé des travailleurs, déposé le 16 avril 2016, qui permettrait une traçabilité professionnelle de chaque travailleur. Où que l'on travaille, on peut être exposé à l'amiante, que ce soit dans de la peinture ou lors de travaux sur le lieu de travail, par exemple. Une personne a ainsi été atteinte parce qu'elle avait travaillé, au début de sa carrière, dans une verrerie. D'ailleurs, cette personne se sait condamnée par la maladie mais n'est toujours pas reconnue par l'AFA. La reconnaissance est un vrai parcours du combattant. On met parfois les décès sur le compte de l'âge alors qu'il s'agit de l'amiante. Ce n'est pas normal de mourir à 60 ans.

M. Ray demande que les membres lisent le texte concernant le dossier santé professionnelle, dont les conséquences seraient positives pour l'Inami, pour réduire les cotisations et pour réduire le nombre de malades.

M. Marc Molitor (Abeva) regrette de ne pas encore avoir le rapport de synthèse attendu pour le dixième anniversaire de l'AFA. Ce rapport permettrait d'y voir plus clair sur les délais de traitement des dossiers.

Selon Mme. Marie-Anne Mengeot (Abeva), une différence de remboursement avait été constatée entre les victimes qui dépendaient uniquement de l'AFA et celles qui dépendaient du FMP et de l'AFA. Une amélioration a été apportée mais ce n'est pas suffisant. Il faudrait imaginer un statut pour les personnes qui dépendent de l'AFA, afin que tous leurs traitements soient remboursés.

Selon M. Marc Molitor (Abeva), certains éléments du texte de Mme Dedry agréent l'Abeva, comme le numéro vert ou l'extension de la liste des maladies. Le texte devra être modifié concernant les délais de prescription étant donné qu'il n'y a pas de délai de prescription pour postuler à l'AFA.

Par rapport aux bâtiments scolaires, un inventaire partiel a été fait en Communauté française mais la situation semble manquer de clarté. M. Molitor se demande si l'on a peur de communiquer en la matière.

Volgens de Abeva is het belangrijk om de situatie in de grote openbare maatschappijen (TEC, NMBS, leger, enz.) beter te documenteren, waar het nuttig zou zijn om de asbestslachtoffers te registreren, vooral de gepensioneerden. Het FBZ kan soms de rol van expert spelen, maar de slachtoffers worden niet vergoed door het FBZ. Een algemeen en duidelijk instrument zou noodzakelijk zijn.

Mevrouw Marie-Ange Mengeot (Abeva) betreurt dat we niet over een studie over milieu gerelateerde longkanker beschikken. De families Jonckheere en Fransens zijn voorbeelden van dergelijke milieuslachtoffers. Als ze longkanker hadden gehad, zouden ze niet zijn vergoed door het AFA. Het in kaart brengen van longkanker zou aantonen dat roken niet de enige boosdoener is.

De heer Marc Molitor (Abeva) meldt, in antwoord op de vraag over de buitenlandse experts, interessante ervaringen, met inbegrip van de Italiaanse ervaring, hoewel men in dat land minder ver gevorderd is in termen van schadeloosstelling van de slachtoffers: het Belgische Asbestfonds is niet slecht in vergelijking met wat er daar gebeurt. Voor de expertise en de centralisatie van de gezondheidszorg hebben de verenigingen van de Italiaanse slachtoffers echter zeer interessant werk gedaan. Vergoeding voor het verleden, sanering van de bodem en van de verontreinigde omgeving en behandeling hebben altijd deel uitgemaakt van hun actie en hun eisen zonder te beweren dat het ene belangrijker was dan het andere. Epidemiologen die in Piemonte hebben gewerkt, hebben zeker iets te zeggen hieromtrent. Als de volksvertegenwoordigers buitenlandse experts willen horen, dan moeten zij bij de Fransen of Italianen gaan zien.

De spreker begrijpt en deelt het gevoel van onmacht dat de heer Van Hees heeft geuit voor de beperkte mogelijkheden om de meest verantwoordelijke mensen of bedrijven te doen bijdragen, zoals de familie Emsens en Eternit die hij heeft genoemd. Men zou de mogelijkheid ter sprake moeten brengen om de bedrijven die verantwoordelijk zijn voor de vervuiling van de bodem en van het milieu te doen bijdragen aan de sanering ervan. Een eerste samenwerking is deze tussen Eternit Kapelle en de OVAM voor de sanering van het terrein rond het bedrijf zelf. In Italië is de hele stad Casale Monferrato besmet, omdat het bedrijf zijn afval aanbod aan particulieren om paadjes aan te leggen in hun tuin, voor de openbare parken en voor andere doeleinden. We moeten een geschikt saneringssysteem vinden. Na de mislukking in cassatie na de grote juridische overwinning heeft de Italiaanse staat onmiddellijk 60 miljoen euro uitgetrokken voor de sanering van de stad Casale, maar het is de staat die heeft betaald, terwijl Schmidheiny en

Pour l'Abeva, il importe de mieux documenter la situation dans les grandes entreprises publiques (Tec, SNCB, armée, etc.), où il serait utile de garder une trace des victimes de l'amiante, notamment les pensionnés. Le FMP peut parfois jouer le rôle d'expert mais les victimes ne sont pas indemnisées par le FMP. Un outil global et clair serait nécessaire.

Mme Marie-Ange Mengeot (Abeva) regrette que l'on ne dispose pas d'études relatives aux cancers du poumon dus à l'environnement. Les familles Jonckheere et Fransens sont des exemples de telles victimes de l'environnement. S'ils avaient eu un cancer du poumon, ils n'auraient pas été indemnisés par l'AFA. Une cartographie du cancer du poumon permettrait de voir que le tabac n'est pas seul responsable.

M. Marc Molitor (Abeva), en réponse à la question sur les experts étrangers, fait état d'expériences intéressantes, dont l'expérience italienne, même si dans ce pays, on est moins avancé en matière d'indemnisation des victimes: le Fonds amiante belge n'est pas mal par rapport à ce qui s'y passe. En revanche, pour l'expertise, la centralisation de soins médicaux, les associations de victimes italiennes ont réalisé un boulot très intéressant. Dans leur action et leurs revendications, il y a toujours eu l'indemnisation du passé, l'assainissement des sols et de l'environnement contaminé et le traitement, sans prétendre que l'un était plus important que l'autre. Des épidémiologues qui ont travaillé dans le Piémont ont certainement des choses à dire à ce sujet. Si les députés veulent entendre des experts étrangers, il faut aller voir du côté français ou italien.

L'orateur comprend et partage le sentiment d'impuissance exprimé par M. Van Hees devant les faibles possibilités de faire contribuer les personnes ou les sociétés les plus responsables, comme la famille Emsens et Eternit qu'il a évoqués. Il faudrait évoquer la possibilité de faire contribuer les entreprises responsables de la pollution des sols et de l'environnement à leur assainissement. Une première expérience de collaboration entre Eternit Kapelle et l'OVAM pour le nettoyage du terrain autour de l'entreprise elle-même. En Italie, toute la ville de Casale Monferrato est contaminée, vu que l'entreprise offrait ses déchets aux particuliers pour faire des chemins dans leur jardin, pour les parcs publics et pour d'autres emplois. Il faut trouver un système d'assainissement approprié. Après le malheureux échec en cassation suite à la grande victoire judiciaire, l'État italien a avancé immédiatement 60 millions d'euros pour l'assainissement de la ville de Casale mais c'est l'État qui l'a prise en charge alors que c'est Schmidheiny et

Etex veroordeeld waren tot een schadevergoeding van 90 miljoen. Juridisch gesproken is het echter moeilijk om de familie Emsens te doen bijdragen, geeft de heer Molitor toe.

III. — SLOTOPMERKINGEN

Mevrouw Muriel Gerkens, medevoorzitster, herinnert eraan dat het wetsontwerp vorige week is aangenomen. Er moet voor worden gezorgd dat de middelen opnieuw worden verhoogd wanneer dat nodig is. Bovendien zijn er specifieke wetsvoorstellen in verband met het Asbestfonds ingediend, die de toekomstige werkzaamheden van de commissie kunnen ondersteunen en kunnen leiden tot een verbetering van de huidige regelingen in de zin van de gesprekken van de namiddag. Bovendien werden de wetsvoorstellen aan wetsontwerp DOC 54 2369/001 toegevoegd, maar er is beslist ze van die bespreking los te koppelen; er is immers tijd nodig om ze te kunnen bespreken. Wetsvoorstel nr. 1789 en voorstel van resolutie nr. 1790 beogen de invoering van een opvolging, een medisch beroepsgezondheidsdossier van de eerste dag van de loopbaan tot het pensioen, met de verplichting om informatie te verzamelen en door te geven onder gezondheidszorgbeoefenaars, met eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de werknemer ten opzichte van de werkgever. Ook die voorstellen kunnen aanvullend worden besproken. Als de commissie voor de Sociale Zaken besluit om aan dit dossier te werken, kan worden gevraagd om er die voorstellen aan toe te voegen om er een samenhangend geheel van te maken bij de bespreking. Het is ook mogelijk andere hoorzittingen te organiseren.

De rapporteurs-voorzitters,

Muriel GERKENS
Sybille de COSTER-BAUCHAU

Etex qui avaient été condamnés à une indemnisation de 90 millions d'euros. Juridiquement, cependant, on est quelque peu coincés pour faire contribuer la famille Emsens, avoue M. Molitor.

III. — OBSERVATIONS FINALES

Mme. Muriel Gerkens, co-présidente, rappelle que le projet de loi a été adopté la semaine précédente. Il faudra faire en sorte que les moyens soient à nouveau augmentés en cas de besoin. En outre, des propositions de loi spécifiques au Fonds amiante ont été déposées. Elles peuvent être le support de la suite des travaux de la commission et peuvent amener à améliorer les dispositifs actuels, dans le sens des échanges de l'après-midi. En outre les propositions ont été présentées conjointement au projet de loi n° 2369, mais il a été décidé de les disjoindre pour prendre le temps de les examiner. La proposition de loi n° 1789 et la proposition de résolution n° 1790 visent à mettre en place un suivi, un dossier médical de santé professionnelle du premier jour de carrière jusqu'à la retraite, avec obligation de collecter des informations et de les transmettre entre les professionnels de la santé, dans le respect de la vie privée du travailleur vis-à-vis de son employeur, peuvent aussi être examinées de façon complémentaire. Si la commission des Affaires sociales décide de travailler sur ce dossier, on peut demander à y joindre ces textes pour en faire un tout cohérent dans la discussion. Il est également possible d'organiser d'autres auditions.

Les rapporteuses-présidentes,

Muriel GERKENS
Sybille de COSTER-BAUCHAU